

**UCHWAŁA NR LXXII/419/24
RADY GMINY DOBROMIERZ**

z dnia 26 marca 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Dobromierz na lata 2024 - 2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463 i 1688) oraz art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2021 r. poz. 1249 i z 2023 r. poz. 289, 535 i 1606) Rada Gminy Dobromierz uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Dobromierz na lata 2024 - 2030 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała nr XLI/246/22 z dnia 25 stycznia 2022 r. w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Dobromierz na lata 2022 – 2027.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobromierz.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie
do UCHWAŁY NR LXXII/419/24
RADY GMINY DOBROMIERZ

z dnia 26 marca 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Dobromierz na lata 2024 - 2030**

1. Cel i przewidywane skutki podjęcia uchwały.

Celem podjęcia projektu uchwały Rady Gminy Dobromierz jest przyjęcie gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2024-2030.

2. Aktualny stan faktyczny i prawny.

Obowiązek uchwalenia programu dotyczącego przeciwdziałania przemocy wynika z art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, gdyż w oparciu o przepis ustawowy do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy, w tym opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

Na mocy Uchwały Nr XLI/246/23 Rady Gminy Dobromierz z dnia 25 stycznia 2022 r. przyjęto Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2027.

Ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535) zmieniono terminologię określającą przeciwdziałanie przemocy z przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na przeciwdziałanie przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

Projektowana regulacja ma więc na celu dostosowanie uchwały do zmienianych przepisów.

Załącznik do Uchwały

Nr .....

Rady Gminy Dobromierz

z dnia .....

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY DOMOWEJ
I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ**

W GMINIE DOBROMIERZ

NA LATA 2024-2030

WYKAZ SKRÓTÓW

- BDL GUS** – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
- GBP** – Gminna Biblioteka Publiczna w Dobromierzu
- GKRPA** – Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- GOPS** – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobromierzu
- GOKSiR** – Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji
- KCPU** – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom
- NGO** (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa
- NK** – Procedura „Niebieskie Karty”
- PARPA** – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- PCPR** – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy
- pp.** – punkty procentowe
- PP** – Posterunek Policji w Dobromierzu
- ZPPP** – Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Świdnicy
- UG** – Urząd Gminy Dobromierz
- ZI** – Zespół Interdyscyplinarny

SPIS TREŚCI

PRZEMOC DOMOWA.....	3
DEFINICJA PRZEMOCY.....	3
FORMY PRZEMOCY.....	5
SKALA PRZEMOCY W ŚWIETLE BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH.....	6
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU.....	9
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU.....	10
CHARAKTERYSTYKA GMINY DOBROMIERZ.....	12
ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ.....	13
DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY DOBROMIERZ	17
ANALIZA DANYCH ZASTANYCH.....	17
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY.....	22
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY.....	22
WYNIKI BADAŃ.....	24
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW.....	33
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY.....	33
WYNIKI BADAŃ.....	34
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU.....	46
ADRESACI PROGRAMU.....	54
PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU.....	54
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	55
EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU.....	55
WNIOSKI I PODSUMOWANIE.....	57
SPIS TABEL I WYKRESÓW.....	58
SPIS TABEL.....	58
SPIS WYKRESÓW.....	59

PRZEMOC DOMOWA

Definicja przemocy¹

Przemoc domowa jest jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania wielu działań przeciwdziałających temu zjawisku. W świetle ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm. oraz z 2023 r. poz. 289 i 535), przemoc domowa to *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności narażające te osoby na:*

niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,

naruszenie ich godności, nietykalności cielesnej lub wolności, w tym seksualnej,

szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące cierpienie lub krzywdę,

ograniczenie lub pozbawienie dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,

naruszenie prywatności lub wzbudzenie poczucia zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Źródło: Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej

¹Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm. oraz z 2023 r. poz. 289 i 535).

W odniesieniu do zachowań przemocowych w środowisku rodzinnym zwraca się uwagę na cztery cechy charakterystyczne, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę problemu:

1. **Intencjonalność** – ma charakter świadomego i zamierzonego działania,
2. **Nierównowaga sił** – przewaga jednej ze stron, np. fizyczna, psychiczna czy ekonomiczna,
3. **Naruszanie praw i dóbr osobistych** – osoba stosująca przemoc narusza podstawowe prawa osób doznających przemocy, np. nietykalności cielesnej, godności, szacunku itp.,
4. **Powodowanie cierpienia i bólu** – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie osoby doznającej przemocy na poważne szkody².

Przemoc domowa rzadko jest jednorazowym incydem. Amerykańska psycholog Leonora E. Walker opisała cykl przemocy przedstawiający 3 fazy zachowań związanych z doświadczaniem przemocy w związku:

1. **Faza narastającego napięcia** – wzrost napięcia i natężenia sytuacji konfliktowych. Osoba stosująca przemoc staje się poirytowana, zdenerwowana i prowokuje kłótnie, a pozostali członkowie rodziny czują strach i niepewność, przez co dążą do złagodzenia sytuacji.

2. **Faza ostrej przemocy** – wybuch gniewu, upust narastającego napięcia. Osoba stosująca przemoc dopuszcza się czynów, których wcześniej by nie wyrządziła.

3. **Faza miodowego miesiąca** – okres okazywania skruchy przez osobę stosującą przemoc, która przekonuje, że sytuacja już się nigdy nie powtórzy.

Po pewnym czasie napięcie znów zaczyna rosnać i cykl się powtarza, lecz przemoc jest jeszcze gwałtowniejsza, skracą się faza „miodowego miesiąca”, faza narastającego

---

²Poradnik dla osób dotkniętych przemocą, Stowarzyszenie OPTA, s.7.

napięcia i ostrej przemocy wydłużają się i mają gwałtowniejszy przebieg, a po pewnym czasie faza „miodowego miesiąca” zanika i pozostają tylko 2 fazy³.

Formy przemocy

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

- 1. Fizyczną** – jest to naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała. Jej skutki mogą być różne, np. złamania, siniaki, poparzenia itp. Powodowana jest poprzez, np. kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni.
- 2. Psychiczną** – oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, odrzucenie, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, stosowanie groźb, degradacja werbalna (wyzywanie, upokarzanie, zawstydzanie).
- 3. Seksualną** – jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się: wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie stosunku z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
- 4. Ekonomiczną** – opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez osobę stosującą przemoc. Podporządkowanie materialne partnerki/partnera bądź innych osób sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów bądź majątku osoby stosującej przemoc albo stają się odpowiedzialne za utrzymanie rodziny. Pieniądze czy wartości materialne są używane zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową.

---

³<https://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/30-cykle-przemocy-w-rodzinie> [dostęp: 20.02.2024]

- 5. Zaniedbanie** – nazywane jest ukrytą formą przemocy. Zaniedbywaniem jest niezaspokajanie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych przede wszystkim dzieci. Może ono się zacząć już w okresie życia płodowego, kiedy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia. Zaniedbywanie ma także miejsce wówczas, gdy dziecko ma zaspokojone potrzeby o charakterze biologicznym, ale nie ma zagwarantowanej prawidłowej stymulacji poznawczej. Skrajnym przypadkiem zaniedbania jest wzrastające w ostatnich latach porzucenie dziecka z narażeniem go na utratę zdrowia, a nawet życia⁴. Omawiana forma przemocy dotyczy także relatywnie często seniorów.
- 6. Cyberprzemoc** – przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w Internecie. Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osobie. Zjawisko elektronicznej agresji może przybierać różne formy: od wysłania obraźliwego SMS-a czy e-maila do drugiej osoby, aż po założenie komuś fałszywego konta na portalu społecznościowym⁵.

Skala przemocy w świetle badań ogólnopolskich

Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem przemocy domowej dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy domowej gromadzonych przez Policję, w 2022 roku ogólna liczba osób doznających przemocy w Polsce kształtowała się na poziomie 71 631, w tym 73% stanowiły kobiety (51 935 osób), 15% – małoletni (10 982 osoby), z kolei 12% – mężczyźni (8 714 osób). W 2022 roku zanotowano 62 244 osoby stosujące przemoc, z czego zdecydowaną większość stanowili mężczyźni, tj. 55 426 osób (89%). W porównaniu do 2021 roku liczba osób doznających przemocy zmniejszyła się o 5,5% (4 130 osób), z kolei liczba osób stosujących przemoc spadła o 4,0% (2 602 osoby).

---

⁴ J. Helios, W. Jedlecka, *Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane*, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2017.

⁵ *Cyberprzemoc. Włącz blokadę na nękanie. Poradnik dla rodziców*. NASK Akademia, Warszawa 2020.

Według „Ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci” przeprowadzonej w 2021 roku na zlecenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej najpowszechniejszą formą przemocy domowej wobec dzieci w opinii badanych Polaków była przemoc psychiczna, a w następnej kolejności wybrane zostały: zaniedbanie i przemoc fizyczna. Odsetek 19% dzieci w Polsce doznał przemocy fizycznej, z kolei nieznacznie mniej – przemocy psychicznej (18%), z kolei 9% wskazało na przemoc ekonomiczną, a 8% na seksualną. Ponadto 54% mężczyzn i 45% kobiet przyznało się do użycia przemocy wobec dziecka w formie tzw. „dania klapsa”. Większość badanych, którzy byli świadkami przemocy zadeklarowało, że podjęło w związku z tym faktem działania (61%), wśród których najczęściej podano rozmowę, uświadomienie problemu (26%), zgłoszenie na Policję (20%) oraz pomoc społeczną (18%). Co ważne, przeważająca większość Polaków wykazała świadomość, że dziecko, które widzi przemoc między swoimi rodzicami również jest osobą doznającą przemocy (81%).

Warte uwagi są również badania z 2022 roku przeprowadzone na zlecenie Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, na temat skali zjawiska przemocy domowej wśród grup społecznych, które w szczególny sposób są narażona na doznawanie przemocy, a mianowicie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Według tych badań zdecydowana większość osób z niepełnosprawnościami, doznawało przemocy psychicznej (78,1%), natomiast 57,8% wskazało na przemoc fizyczną. Wśród seniorów rozkład procentowy odpowiedzi przedstawia się następująco: przemocy psychicznej doznawało 87,3% badanych, z kolei przemocy fizycznej i ekonomicznej po 43,1% respondentów⁶.

Również w 2023 roku przemoc wobec dzieci stanowiła poważne wyzwanie społeczne, pociągające za sobą szereg negatywnych konsekwencji dla rozwoju fizycznego, emocjonalnego i społecznego dzieci. Analiza statystyk opracowanych przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę, rzuca światło na skalę problemu oraz konieczność

---

⁶Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. 2023 poz.1232), s. 5-7.

podjęcia działań w celu zapewnienia dzieciom bezpiecznego środowiska do rozwoju. Z odpowiedzi udzielanych przez respondentów w wieku 11-17 lat wynika, że zdecydowana większość z nich (79%) choć raz doświadczyła w swoim życiu przemocy lub zaniedbania. Ponadto co czwarty ankietowany (27%) został kiedykolwiek pokrzywdzony za pośrednictwem więcej niż dwóch różnych form przemocy lub zaniedbania⁷.

Ponadto, z Raportu podsumowującego działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” wynika, iż w 2023 roku przemoc stanowiła główny temat przeprowadzonych konsultacji. Najwięcej rozmów dyżurujący przeprowadzili z osobami doznającymi przemocy (44%), niemniej jednak odebrali również 25% połączeń od świadków przemocy. Należy zwrócić uwagę na fakt, że osoby zgłaszające przemoc, przeważnie wskazują na więcej niż jedną jej formę. Przemoc psychiczna jest tematem większości przeprowadzanych rozmów – zgłaszało ją 8 756 osób (w tym 163 dzieci), z kolei doświadczanie przemocy fizycznej deklarowało 4 551 dzwoniących (w tym 98 dzieci). Odnotowano również przypadki przemocy ekonomicznej (14%) oraz seksualnej (4,5%).

---

⁷Diagnoza przemocy wobec dzieci w Polsce 2023, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Warszawa, s. 29.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Zgodnie z treścią art. 6 ustawy 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych gminy należy *opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej*. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej. Kolejne obowiązki przypisane gminie przez ustawodawcę to:

- ➔ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
- ➔ zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
- ➔ tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Redakcja niniejszego dokumentu stanowi wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy gminy Dobromierz. Istotnym elementem *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Dobromierz na lata 2024-2030* jest wprowadzenie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy domowej, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom doznającym przemocy, jak i ją stosującym.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Poniżej wymieniono podstawowe akty prawne, które uwzględniają temat przeciwdziałania przemocy i regulują postępowanie różnych podmiotów w stosunku do osób doświadczających oraz stosujących przemoc domową. Stanowią one również fundament prawny dla zapisów *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Dobromierz na lata 2024-2030*.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące dokumenty normujące problematykę przeciwdziałania przemocy domowej:

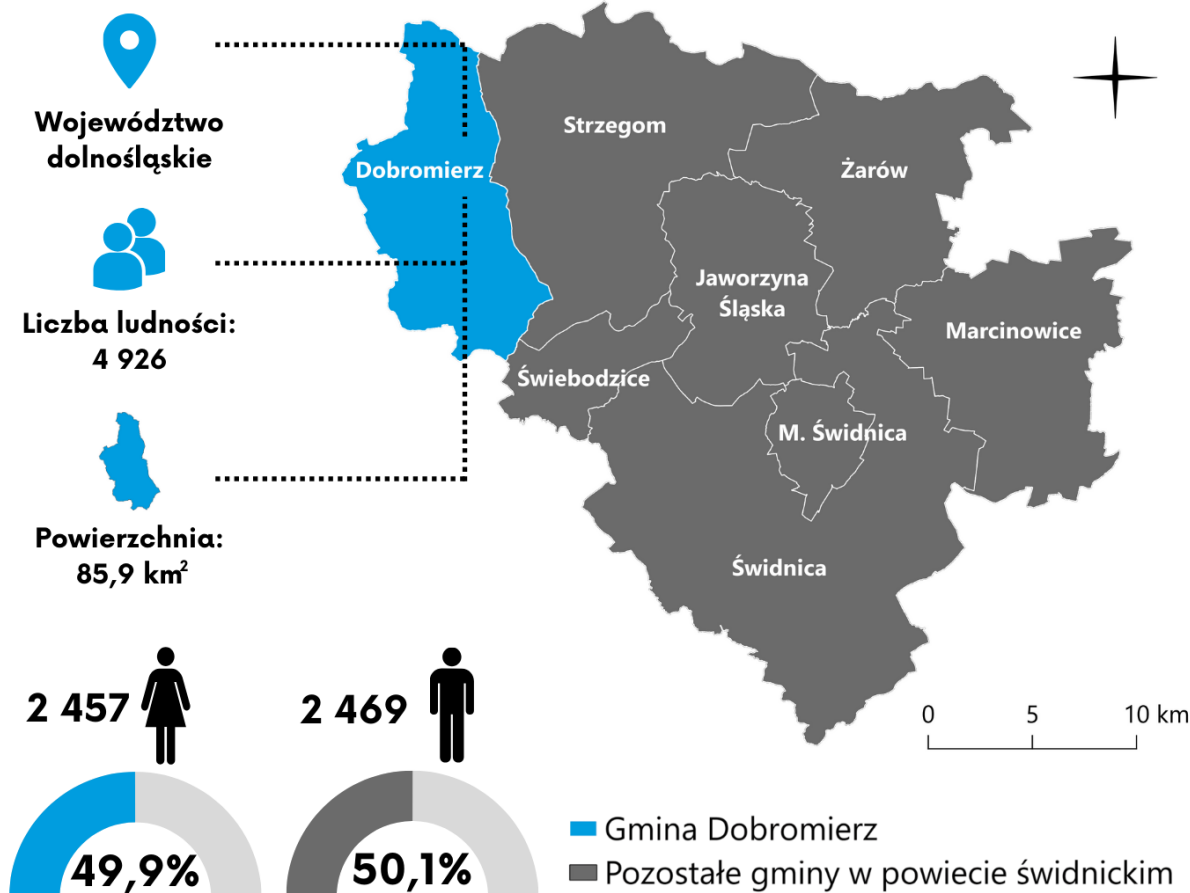
- § ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- § ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- § ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- § ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- § ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich,
- § ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- § ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- § ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- § ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta nauczyciela,
- § ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- § Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
- § ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe,
- § ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji,

- § ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- § ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji,
- § ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych,
- § ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- § ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny,
- § ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego,
- § ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy,
- § ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie materiałów, sprawozdań oraz danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobromierzu, Urzędu Gminy, a także założeń **Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030**, przyjętego uchwałą Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r.

CHARAKTERYSTYKA GMINY DOBROMIERZ

1 KULTURA	<ul style="list-style-type: none"> Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Dobromierzu Gminna Biblioteka Publiczna w Dobromierzu
2 OŚWIATA I WYCHOWANIE	<p>Szkoły podstawowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> Szkoła Podstawowa im. J. Korczaka w Gniewkowie Szkoła Podstawowa im. J. Brzechwy w Dobromierzu Szkoła Podstawowa im. H. Sienkiewicza w Roztoce <p>Przedszkola:</p> <ul style="list-style-type: none"> Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Gniewkowie Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Dobromierzu Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Roztoce <p>Inne formy wychowania przedszkolnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> Niepubliczny Punkt Przedszkolny Roztoka I Niepubliczny Punkt Przedszkolny Roztoka II Niepubliczny Punkt Przedszkolny Dobromierz Niepubliczny Punkt Przedszkolny Czernica
3 POMOC SPOŁECZNA	<ul style="list-style-type: none"> Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobromierzu Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Zespół Interdyscyplinarny

*Dane statystyczne umieszczone na grafice pochodzą z 2022 roku [BDL GUS]

ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY

Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej na terenie Gminy⁸ zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny**, który powołuje Wójt Gminy Dobromierz uwzględniając przedstawicieli: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego mogą wchodzić również przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej (jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do Wójta), kuratorzy sądowi, prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm. oraz z 2023 r. poz. 289 i 535):

1. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.
2. Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3-5, w szczególności przez:
  - 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym,
  - 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom,
  - 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,

---

⁸Zastosowany zapis „Gmina” oznacza w niniejszym dokumencie „Gminę Dobromierz”

- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań,
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”,
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a,
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową,
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2022 r. poz. 2151, 2311, 2581 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535).

Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Dobromierz na lata 2024-2030* wraz z obszarami ich działania przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 1. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z obszarami ich działania

Instytucja	Obszar działania
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wczesna diagnoza i poradnictwo, ▪ udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, ▪ dystrybucja ulotek edukacyjno-informacyjnych, ▪ organizowanie pomocy psychologicznej dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, ▪ obsługa organizacyjno-techniczna ZI,

Instytucja	Obszar działania
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień, ▪ uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizacja działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, ▪ uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
Posterunek Policji	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, ▪ podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
Placówki ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wczesna diagnoza, ▪ przekazywanie informacji na temat różnych form pomocy, ▪ uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
Placówki oświatowe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wczesna diagnoza, ▪ uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, ▪ realizacja projektów profilaktycznych podejmujących problematykę przemocy, ▪ udział w kampaniach edukacyjno-informacyjnych.
Zespół Interdyscyplinary i grupy diagnostyczno-pomocowe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy domowej, ▪ podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, ▪ inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą domową, ▪ rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, ▪ inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, ▪ opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej, ▪ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, ▪ dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań, ▪ realizacja procedury „Niebieskie Karty”.

Źródło: Opracowanie własne

Można wyróżnić także podmioty będące pomocne w rozwiązywaniu problemów dotyczących przemocy, szczególnie w zakresie prowadzenia działalności profilaktycznej, takie jak:

- ➔ instytucje kulturalno-rekreacyjne,
- ➔ Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Świdnicy,
- ➔ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy,
- ➔ lokalne organizacje pozarządowe,
- ➔ kościoły i związki wyznaniowe.

Zasoby ludzkie:

Zespół Interdyscyplinarny w zakresie realizacji *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Dobromierz na lata 2024-2030* współpracuje z osobami zawodowo zajmującymi się problemem przemocy domowej na szczeblu gminnym oraz powiatowym, do których należą m.in.:

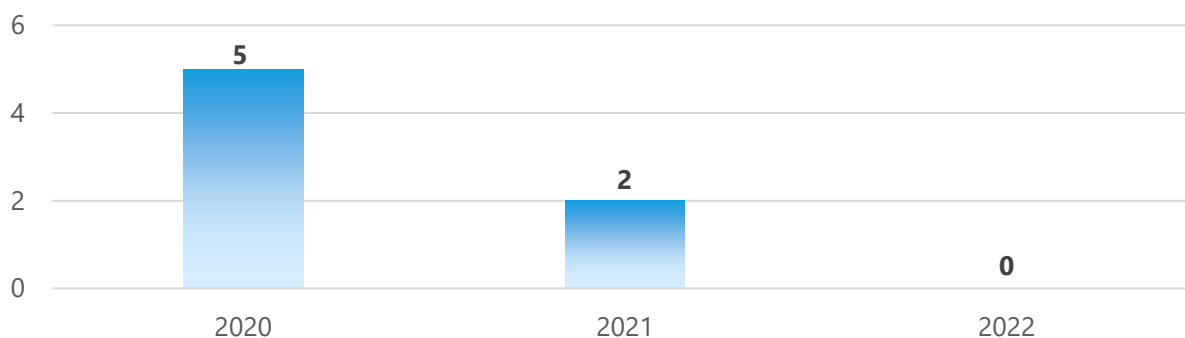
- ➔ pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- ➔ psycholodzy, psychoterapeuci i pedagodzy,
- ➔ funkcjonariusze Policji,
- ➔ kuratorzy społeczni oraz zawodowi,
- ➔ pracownicy socjalni,
- ➔ pracownicy ochrony zdrowia,
- ➔ członkowie Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY DOBROMIERZ

Analiza danych zastanych

W 2022 roku żadna rodzina w gminie Dobromierz nie korzystała z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu przemocy domowej, z kolei w latach poprzednich odnotowano takie przypadki – w 2021 roku 2 rodziny otrzymały pomoc z tego tytułu, z kolei w roku 2020 – 5 rodzin.

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia GOPS z powodu przemocy domowej w latach 2020-2022

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2020, 2021 i 2022

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego (ZI) i grup roboczych (obecnie są to grupy diagnostyczno-pomocowe) w latach 2020-2022. W latach 2020-2022 liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego ulegała wahaniom – w 2022 roku odbyło się 5 spotkań, jednocześnie była to najwyższa liczba w analizowanym okresie. Liczba spotkań grup roboczych w 2022 roku wyniosła 52, co oznacza spadek względem roku 2020 na poziomie 10,3%. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 2. Dane statystyczne dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2020-2022

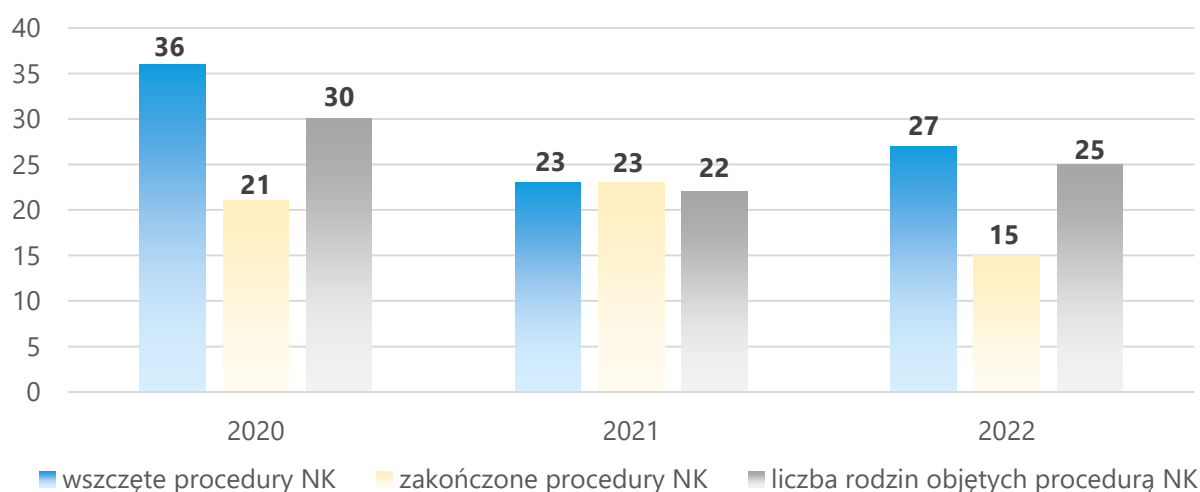
lp.	wyszczególnienie	2020	2021	2022
1.	liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	3	5
2.	liczba spotkań grup roboczych	58	55	52

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Dobromierz za rok 2020, 2021 i 2022

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej. Na przestrzeni ostatnich lat liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” ulegała wahaniom – w 2020 roku było to 36 procedur, w 2021 roku – 23, natomiast w 2022 roku – 27. Podobne tendencje odnotowano w przypadku liczby zakończonych procedur, których najwięcej zaobserwowano w roku 2021, a także liczby rodzin objętych nimi. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje kolejny wykres.

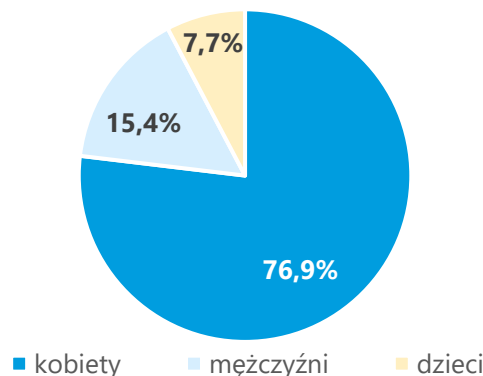
Wykres 2. Liczba wszczętych i zakończonych procedur „Niebieskie Karty” oraz liczba rodzin nimi objętych w latach 2020-2022

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Dobromierz za rok 2020, 2021 i 2022

Przemoc domowa to problem, który dotyka różnorodne grupy społeczne, niezależnie od płci, wieku, poziomu wykształcenia, zajmowanej pozycji społecznej czy też zawodu. Niemniej jednak na terenie gminy Dobromierz wyraźnie zaznacza się przewaga kobiet wśród osób doznających przemocy – w 2022 roku stanowiły one 76,9%.

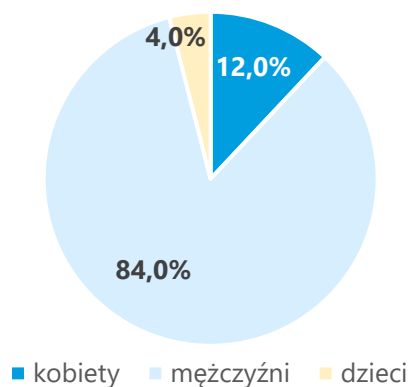
Wykres 3. Liczba osób doznających przemocy objętych procedurą „Niebieskie Karty” na terenie gminy Dobromierz w 2022 roku

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Dobromierz za rok 2020, 2021 i 2022

W przypadku osób stosujących przemoc największą część stanowią mężczyźni (84,0%). Niemniej jednak w roku 2022, w przeciwieństwie do lat poprzednich, odnotowano również 1 przypadek, gdy osobą stosującą przemoc było dziecko (4,0%). Kobiety stanowiły wówczas 12,0% wśród osób stosujących przemoc. W 12 przypadkach osoby stosujące przemoc były pod wpływem alkoholu.

Wykres 4. Liczba osób wskazanych jako podejrzanych o stosowanie przemocy objętych procedurą „Niebieskie Karty” na terenie gminy Dobromierz w 2022 roku

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Dobromierz za rok 2020, 2021 i 2022

Mieszkańcy gminy Dobromierz, którzy doznawali lub stosowali przemoc mogli skorzystać z poradnictwa udzielanego w ramach funkcjonującego Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego, który w 2022 roku był czynny średnio 8 godziny w miesiącu, a poradnictwo w nim było udzielane przez prawnika. W analizowanym okresie, jedynie w 2021 roku udzielono 3 porady 3 osobom doznającym przemocy domowej. W roku 2020 i 2022 nie odnotowano podobnych przypadków.

Tabela 3. Liczba osób stosujących lub doznających przemocy, którym udzielono porad w Punkcie w latach 2020-2022

lp.	wyszczególnienie	2020	2021	2022
1.	osoby doznające przemocy domowej	0	3	0
2.	liczba porad udzielonych osobom doznającym przemocy domowej	0	3	0
3.	osoby stosujące przemoc domową	0	0	0
4.	liczba porad udzielonych osobom stosującym przemoc domową	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020 i 2021 rok oraz Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok

Działalność z zakresu przeciwdziałania występowaniu przemocy domowej jest prowadzona także przez członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jednym z ich zadań jest motywowanie sprawców przemocy do udziału w oddziaływaniach edukacyjno-korekcyjnych dla osób stosujących przemoc, a także motywowanie dorosłych osób doznających przemocy do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy.

Na podstawie danych można dostrzec, iż w 2020 roku GKRPA prowadziła rozmowy z 7 osobami doznającymi przemocy, w 2021 roku z 14 osobami, z kolei w 2022 roku było to 9 osób. Podobne wahania w zakresie liczby rozmów widoczne są również w przypadku osób stosujących przemoc: w 2020 roku GKRPA kontaktowała się z 2 takimi osobami, w 2021 roku z 14 osobami, z kolei w 2022 roku było to 6 osób, czyli ponad dwukrotnie mniej niż w roku poprzednim. W latach 2020-2022 członkowie GKRPA nie prowadzili rozmów ze świadkami przemocy. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 4. Liczba osób dotkniętych przemocą, z którymi kontaktowała się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2020-2022

lp.	wyszczególnienie	2020	2021	2022
1.	osoby doznające przemocy	7	14	9
2.	osoby stosujące przemoc	2	14	6
3.	świadkowie przemocy	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020 i 2021 rok oraz Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok

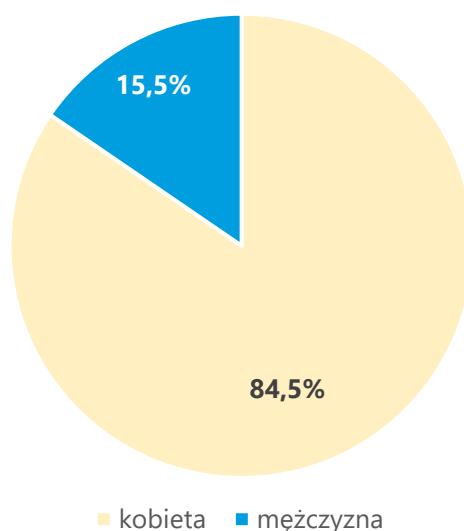

Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców Gminy

Struktura badanej próby

W badaniu diagnozującym problem przemocy domowej na terenie gminy Dobromierz wzięło udział 110 mieszkańców mających powyżej 18 lat. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby, ze względu na płeć. Można zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu znaczą przewagę miały kobiety – stanowiły one 84,5% ogółu, natomiast mężczyźni pozostałe 15,5%.

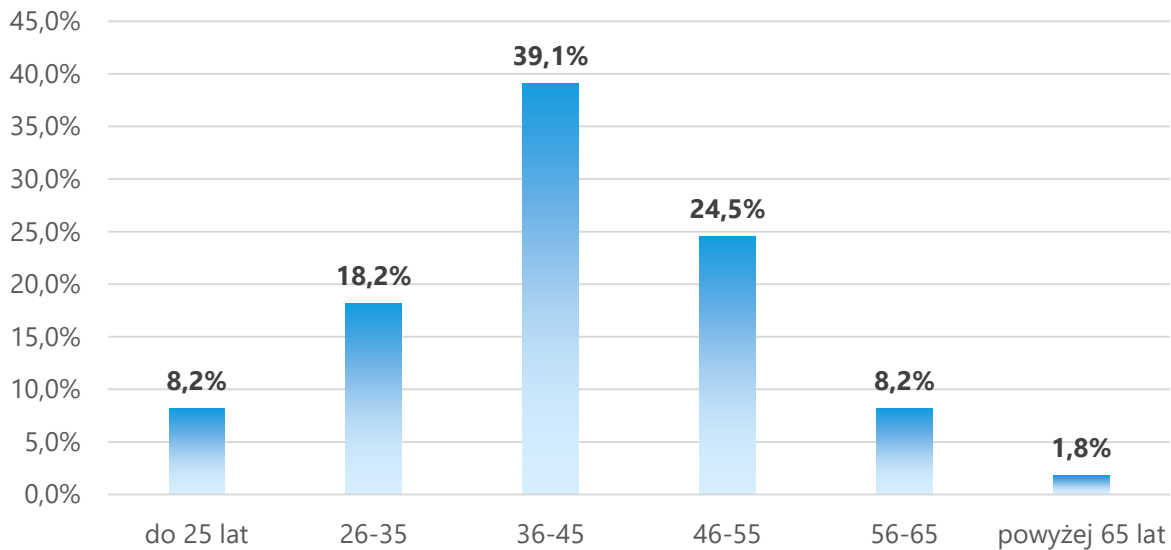
Wykres 5. Płeć dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu $N=110$ ⁹

Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci byli zróżnicowani pod względem wieku. Średnio co trzeci ankietowany miał 36-45 lat (39,1%), z kolei co czwarty zaliczał się do przedziału wiekowego 46-55 lat (24,5%). W badaniu wzięli udział również mieszkańcy w wieku 26-35 lat (18,2%), do 25 roku życia oraz między 56 a 65 rokiem życia (po 8,2%). Najmniejszą część respondentów stanowiły osoby starsze, mające więcej niż 65 lat (1,8%).

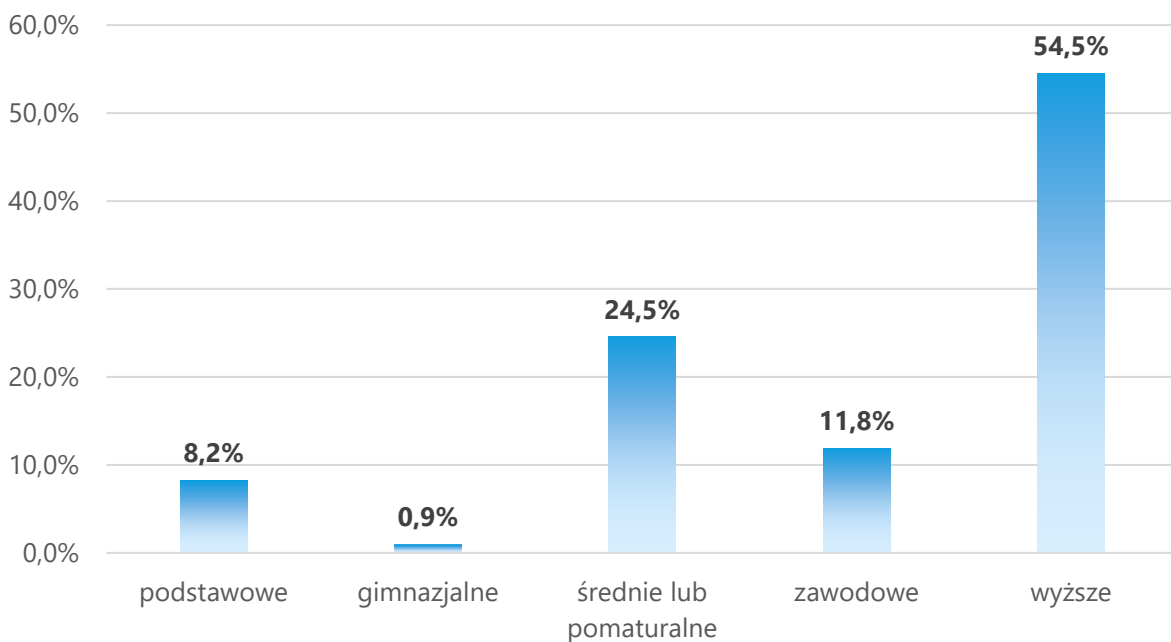
⁹ W niniejszym opracowaniu „N” oznacza liczebność próby, czyli liczbę osób upoważnionych do odpowiedzi na dane pytanie

Wykres 6. Wiek dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu N=110

Na kolejnym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem wyższym (54,5%) oraz średnim lub pomaturalnym (24,5%). 11,8% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem zawodowym, 8,2% ankietowanych zakończyło edukację na poziomie podstawowym, natomiast 0,9% – gimnazjalnym.

Wykres 7. Wykształcenie dorosłych mieszkańców N=110

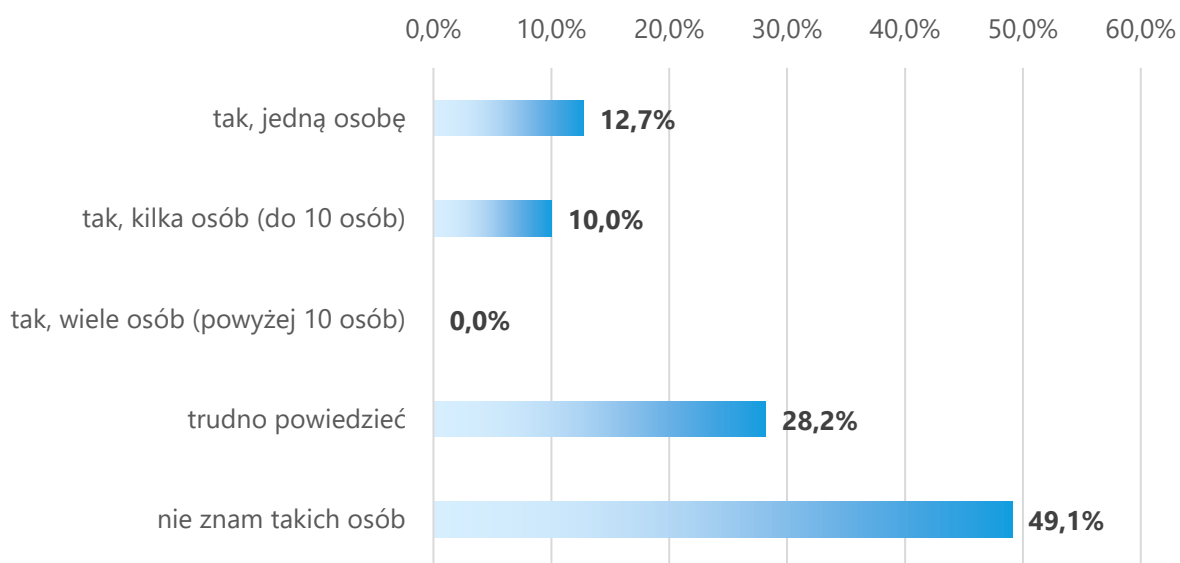

Wyniki badań

W pierwszej kolejności poproszono dorosłych mieszkańców Gminy o określenie, czy znają w swoim otoczeniu kogoś, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu. 12,7% odpowiedziało, że zna jedną taką osobę, z kolei 10,0% badanych wskazało na kilka osób (do 10). Co czwarty respondent nie jest pewien, czy zna taką osobę (28,2%), natomiast 49,1% badanych nie zna osób doświadczających tego problemu.

Wykres 8. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej? N=110

Badani deklarujący znajomość w swoim otoczeniu osób, które doświadczają przemocy domowej, zostali zapytani o to, kim jest osoba jej doznająca. Zdecydowana większość respondentów stwierdziła, że są nimi osoby dorosłe mające 18-60 lat – 60,0% (15 osób). Mniejszy odsetek ankietowanych wskazywał na dzieci, tj. osoby do 18 roku życia – 48,0% (12 osób) oraz osoby starsze (powyżej 60 roku życia) – 16,0% (4 osoby).

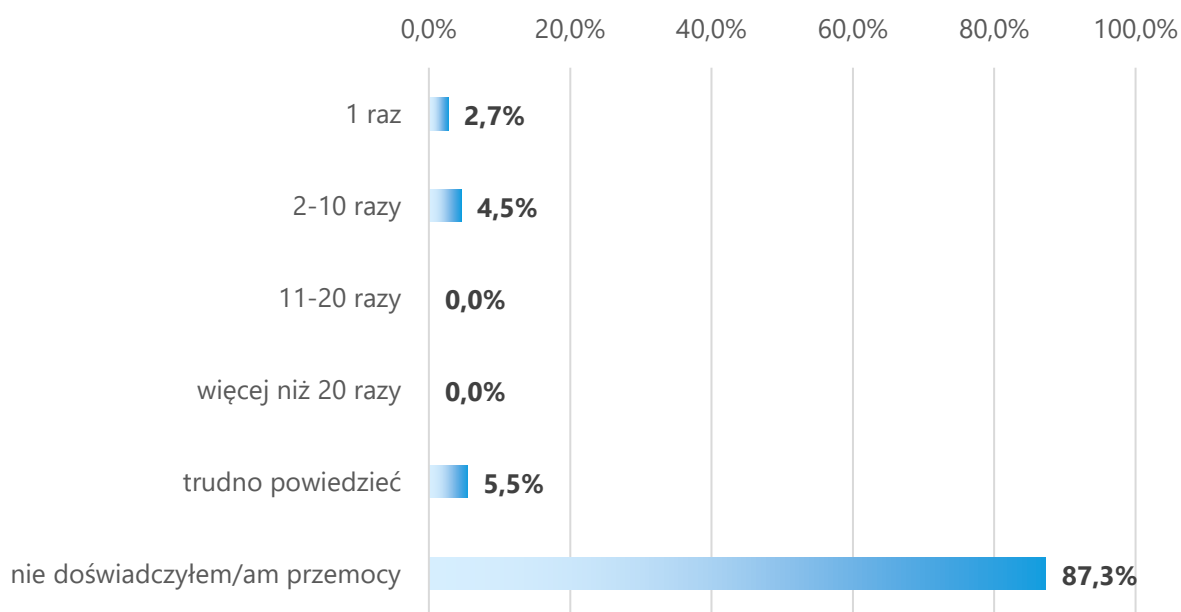
Tabela 5. Kim jest osoba, która doświadcza przemocy domowej? N=25

lp.	odpowiedź	%	liczba odp.
1.	dzieckiem do 18 roku życia	48,0	12
2.	osobą dorosłą mającą 18-60 lat	60,0	15
3.	osobą starszą, powyżej 60 roku życia	16,0	4

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Skala problemu przemocy na terenie Gminy została zweryfikowana również dzięki odpowiedziom respondentów na pytanie o to, czy zdarzyło im się doświadczyć tego problemu w ciągu ostatniego roku. Z zebranych danych wynika, że w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie, przemocy domowej doznało 7,3% mieszkańców, wśród których 2,7% doświadczyło jej jednokrotnie, natomiast 4,5% badanych wskazało na odpowiedź „2-10 razy”.

Wykres 9. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy w swoim domu? N=110

Mieszkańcy, którzy przyznali, że doznali przemocy, zostali następnie poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że najczęściej doznawanym rodzajem przemocy była przemoc psychiczna – wskazało na nią 75,0% badanych, którzy w poprzednim pytaniu zadeklarowali doświadczenie tego problemu (6 osób), z kolei przemocy fizycznej doznało 37,5% respondentów (3 osoby). Przemocy ekonomicznej oraz zaniedbania doświadczyło po 25,0% ankietowanych (po 2 osoby), natomiast kolejne 25,0% badanych nie potrafiło wskazać rodzaju przemocy, której doznali (2 osoby). 12,5% respondentów przyznało, że doświadczyło przemocy seksualnej (1 osoba).

Tabela 6. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=8

odpowiedź	%	liczba odp.
przemoc psychiczna	75,0	6
przemoc fizyczna	37,5	3
zaniedbanie	25,0	2
przemoc ekonomiczna	25,0	2
nie wiem	25,0	2
przemoc seksualna	12,5	1

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W kolejnym pytaniu mieszkańcy zostali poproszeni o określenie, kto zastosował wobec nich przemoc w przeciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Respondenci, którzy mieli do czynienia z przemocą domową najczęściej doznawali jej ze strony męża/żony lub partnera/partnerki (po 5 osób, tj. 62,5%). Pojedyncze osoby wskazały natomiast na tatę, dziecko/dzieci oraz inne, bliżej nieokreślone osoby (po 12,5%).

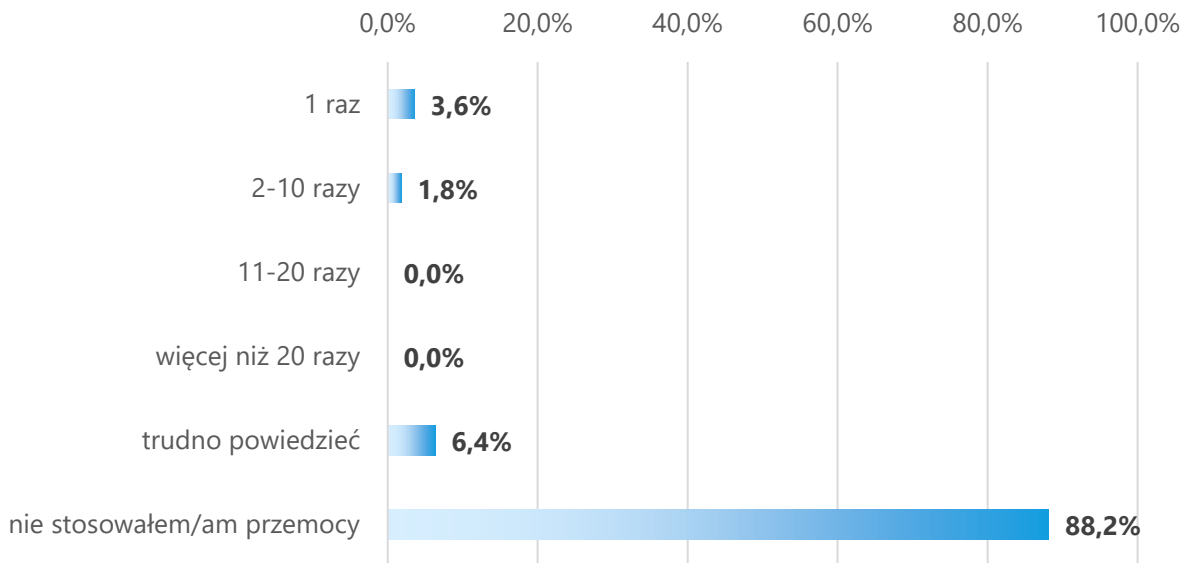
Tabela 7. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=8

odpowiedź	%	liczba odp.
mąż/żona	62,5	5
partner/partnerka	62,5	5
tata	12,5	1
dziecko/dzieci	12,5	1
inne osoby	12,5	1
mama	0,0	0
dalsi członkowie rodziny	0,0	0
rodzeństwo	0,0	0
dziadkowie	0,0	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Badani mieszkańcy w dalszej kolejności zostali zapytani o to, jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy stosowali przemoc domową. Zdecydowana większość ankietowanych zaprzeczyła, jakoby doszło do takiej sytuacji (88,2%), z kolei 5,5% przyznało, że takie zdarzenie miało miejsce, z czego 3,6% respondentów wskazało, że miało to miejsce 1 raz, natomiast 1,8% podało częstotliwość 2-10 razy.

Wykres 10. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosował/a Pan/i przemoc wobec członka swojej rodziny? N=110

W dalszej kolejności poproszono badanych mieszkańców o określenie, jakiego rodzaju przemoc zastosowali. Wśród najczęstszych deklaracji znalazła się przemoc psychiczna (4 osoby, tj. 66,7%), następnie przemoc fizyczna (3 osoby, tj. 50,0%), natomiast 2 wskazania padły na zaniedbanie (33,3%). Kolejne 2 osoby nie potrafiły określić rodzaju stosowanej przemocy (33,3%).

Tabela 8. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=6

odpowiedź	%	liczba odp.
przemoc psychiczna	66,7	4
przemoc fizyczna	50,0	3
zaniedbanie	33,3	2
nie wiem	33,3	2
przemoc ekonomiczna	0	0
przemoc seksualna	0	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Jak wynika z odpowiedzi respondentów, po 4 osoby deklarujących stosowanie przemocy, kierowało ją w stronę dziecka/dzieci lub męża/żony (po 66,7%), 2 badanych wobec męża/żony (33,3%), a po 1 ankietowanym wskazało na rodzeństwo, tatę oraz inne, bliżej nieokreślone osoby (po 16,7%).

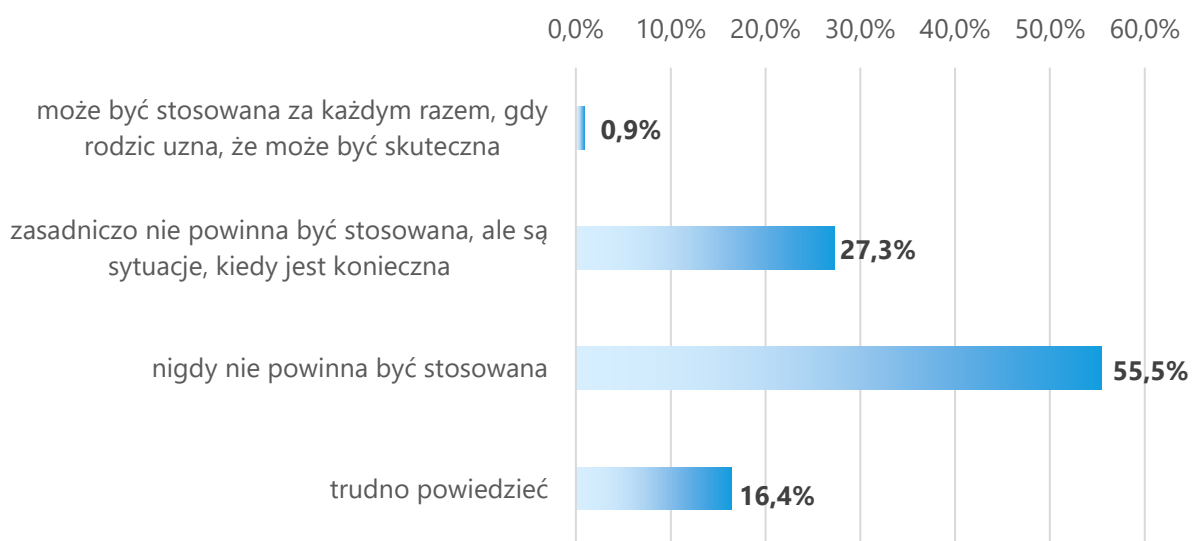
Tabela 9. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe? N=6

odpowieź	%	liczba odp.
dziecka/dzieci	66,7	4
partnera/partnerki	66,7	4
męża/żony	33,3	2
rodzeństwa	16,7	1
taty	16,7	1
innych osób	16,7	1
mamy	0,0	0
dziadków	0,0	0
dalszych członków rodziny	0,0	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

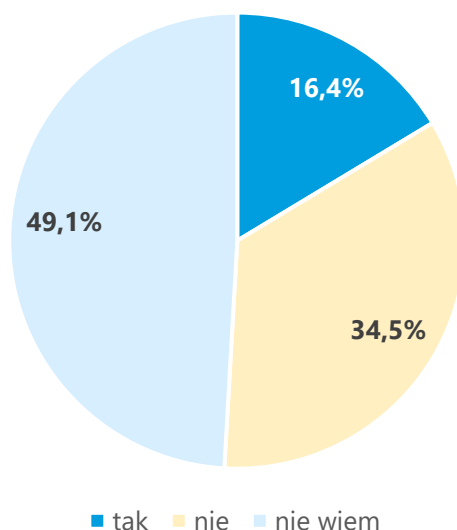
Kolejną analizowaną kwestią była opinia dorosłych mieszkańców Gminy, na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci. W odniesieniu do prezentowanych danych warto zwrócić uwagę, że znaczna część respondentów nie potrafiła ustosunkować się jednoznacznie do tej kwestii (16,4%). 0,9% badanych jest zdania, że kary fizyczne mogą być stosowane za każdym razem, gdy rodzic uzna, że mogą być skuteczne, natomiast 27,3% respondentów przyznaje, że zasadniczo nie powinny być stosowane, ale zdarzają się sytuacje, gdy są one konieczne. Negatywnie tego typu zachowanie ocenia 55,5% mieszkańców.

Wykres 11. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) może być metodą wychowawczą, która: N=110

Dorośli mieszkańcy zostali również poproszeni o oszacowanie skali istotności problemu przemocy domowej na terenie Gminy. 49,1% ankietowanych deklaruje brak wiedzy w tym zakresie. Problem przemocy domowej jako istotny na terenie Gminy oceniło 16,4% badanych, natomiast 34,5% respondentów jest przeciwnego zdania.

Wykres 12. Czy postrzega Pan/i przemoc domową jako znaczny problem występujący na terenie Gminy? N=110

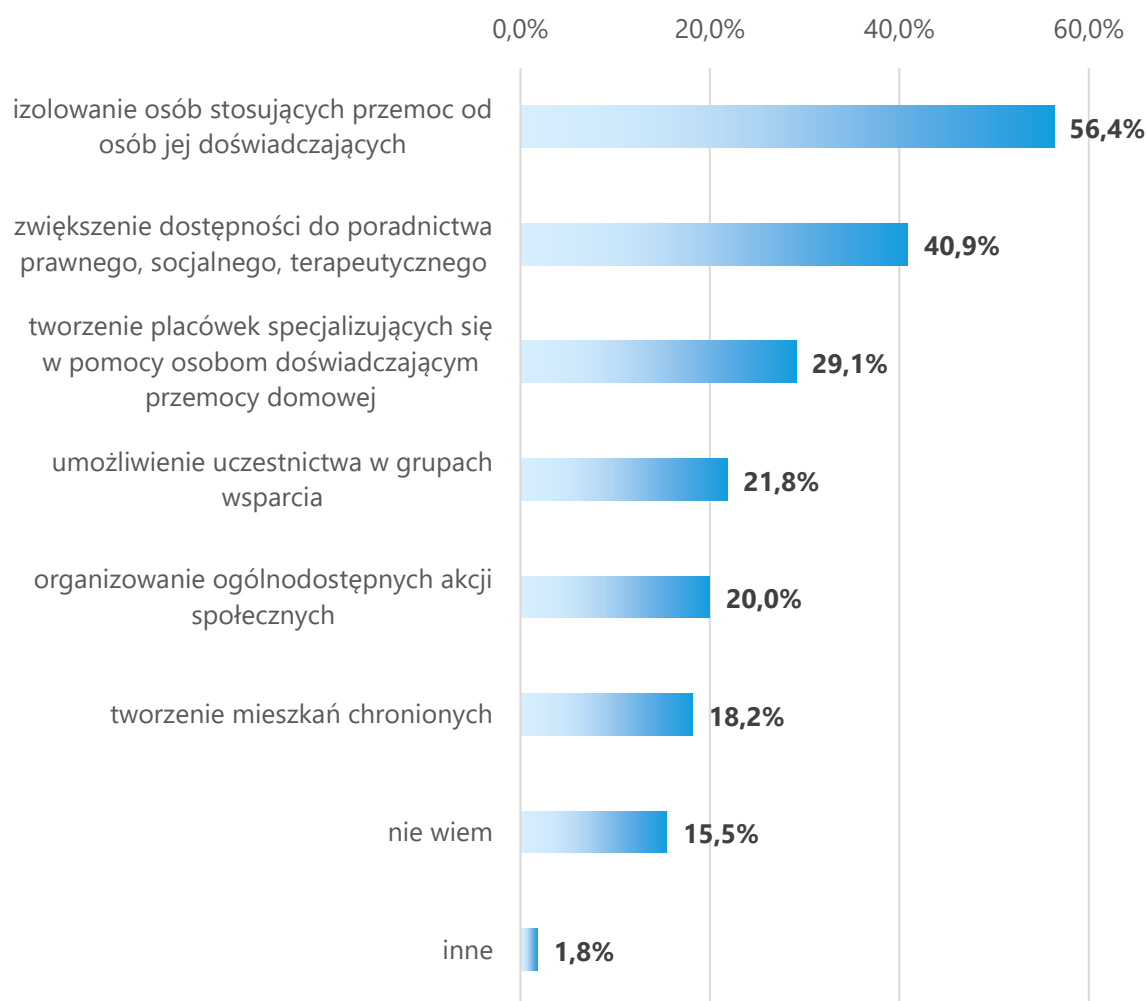

Następnie dorośli mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie zadań, które w ich opinii byłyby najskuteczniejsze wobec osób doznających przemocy domowej. Zebrany materiał badawczy wykazał, że za najważniejsze uznano izolowanie osób stosujących przemoc od osób jej doświadczających (56,4%) oraz zwiększanie dostępu do poradnictwa prawnego, socjalnego i terapeutycznego (40,9%). Ponadto 29,1% badanych jako istotne wskazało tworzenie placówek specjalizujących się w pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej, 21,8% – umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia, 20,0% – organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych, natomiast 18,2% – tworzenie mieszkań chronionych (obecnie treningowych lub wspomaganých). Brak wiedzy w tym zakresie zadeklarowało 15,5% respondentów. Wśród innych odpowiedzi mieszkańcy wskazywali na *rzetelną pracę naszych gminnych Policjantów oraz pracowników GOPS*, a także *organizowanie szkoleń z umiejętności wychowawczych, np. Szkoła Rodziców i Wychowawców* (1,8%).

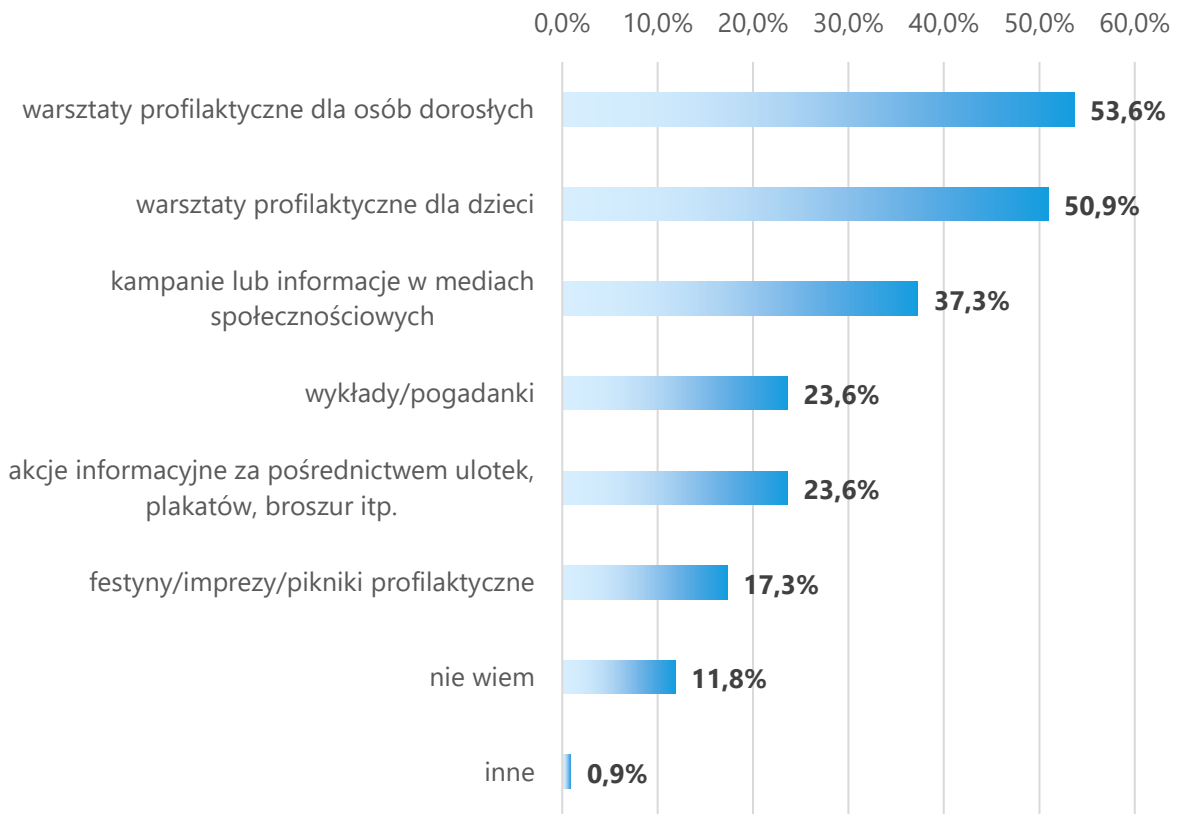
Wykres 13. Jakie działania według Pana/i byłyby najskuteczniejsze wobec osób doświadczających przemocy domowej? N=110

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W opinii większości mieszkańców, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym najlepsze efekty w przeciwdziałaniu przemocy domowej na terenie Gminy przyniosą warsztaty profilaktyczne, zarówno te skierowane do osób dorosłych (53,6%), jak i dzieci (50,9%). Równie istotne wydaje się być organizowanie kampanii lub zamieszczanie informacji w mediach społecznościowych (37,3%), wykładów/pogadank oraz prowadzenie akcji informacyjnych za pośrednictwem ulotek, plakatów, broszur itp. (po 23,6%). Średnio co szósty respondent wskazał na organizowanie festynów, imprez i pikników profilaktycznych (17,3%), natomiast 0,9% ankietowanych wyróżniło inne formy działań, wśród których wskazano na *prowadzenie indywidualnych rozmów*. 11,8% uczestników badania nie posiada wiedzy w tym zakresie.

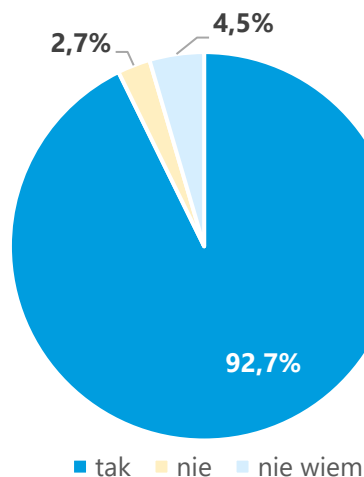
Wykres 14. Poniżej wymieniono różne formy działań profilaktycznych. Które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty, jeśli chodzi o zapobieganie przemocy domowej? N=110

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ankietowani wyrazili także swoją opinię na temat tego, czy uważają przemoc domową za przestępstwo. Zdecydowana większość mieszkańców odpowiedziała twierdząco na to pytanie (92,7%), natomiast przeciwnego zdania jest 2,7% badanych. 4,5% respondentów nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

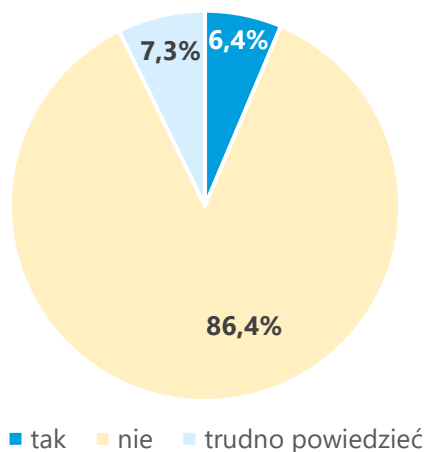
Wykres 15. Czy Pana/i zdaniem przemoc domowa to przestępstwo? N=110

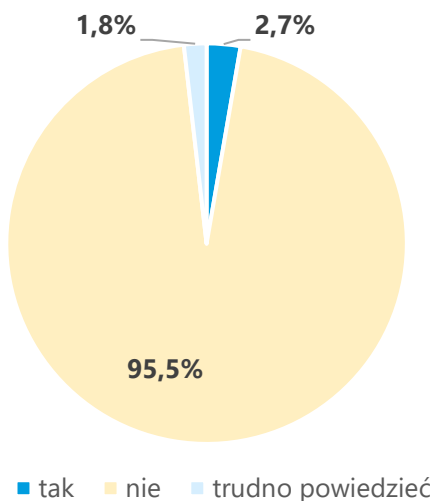
Kolejne pytania dotyczyły doznawania cyberprzemocy przez mieszkańców Gminy. Jak wynika z uzyskanych danych, tego rodzaju przemocy doświadczyło w ciągu ostatnich 12 miesięcy 6,4% badanych, a 7,3% respondentów nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 16. Czy doświadczył/a Pan/i w przeciągu ostatnich 12 miesięcy cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)? $N=110$

Ostatnie z pytań zadanych dorosłym mieszkańcom Gminy było analogiczne do poprzedniego, natomiast tym razem dotyczyło stosowania cyberprzemocy przez respondentów w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Do stosowania cyberprzemocy w tym czasie przyznało się 2,7% ankietowanych, natomiast 1,8% badanych miało trudności z określeniem swojego stanowiska w tej sprawie. Przeważająca większość badanych zadeklarowała, że nie stosowała cyberprzemocy w omawianym okresie (95,5%).

Wykres 17. Czy stosował/a Pan/i w przeciągu ostatnich 12 miesięcy cyberprzemoc (czyli przemoc w Internecie)? $N=110$

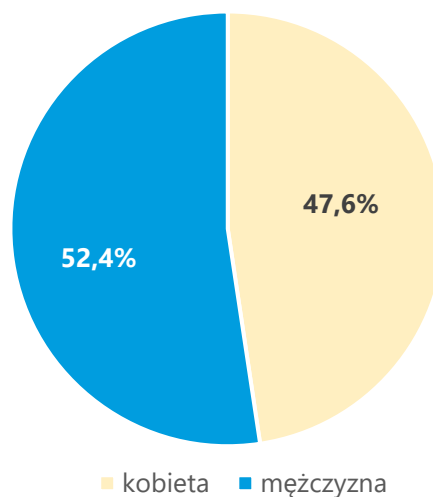

Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów

Struktura badanej próby

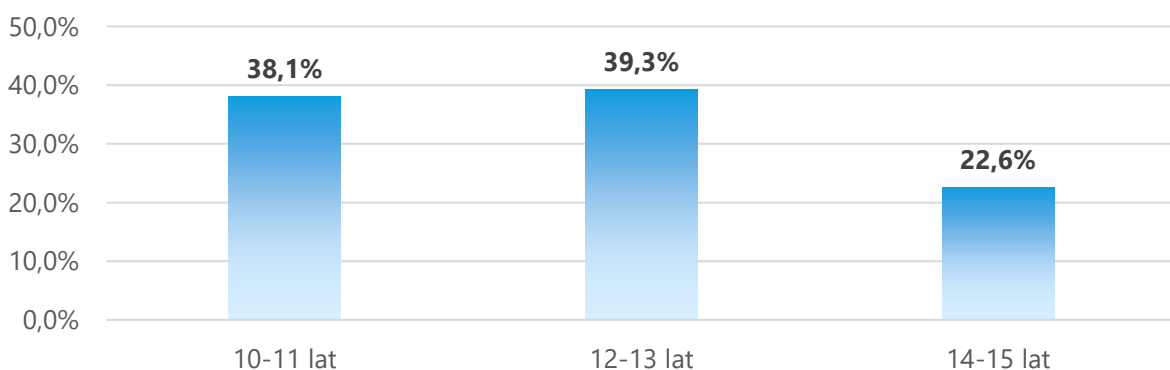
Uczniowie ze szkół znajdujących się na terenie gminy Dobromierz wypełnili 84 kwestionariusze ankiet. Poniższy wykres przedstawia strukturę badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że w badaniu diagnozującym problem przemocy, niewielką przewagę mieli chłopcy – stanowili oni 52,4% ogółu. Dziewczynki wypełniły 47,6% kwestionariuszy.

Wykres 18. Płeć uczniów biorących udział w badaniu $N=84$

Wśród uczniów biorących udział w badaniu, największą część kwestionariuszy wypełnili ankietowani mający 12-13 lat (39,3%). 38,1% respondentów zadeklarowało wiek mieszczący się w przedziale 10-11 lat, z kolei co piąty badany miał wówczas 14-15 lat (22,6%).

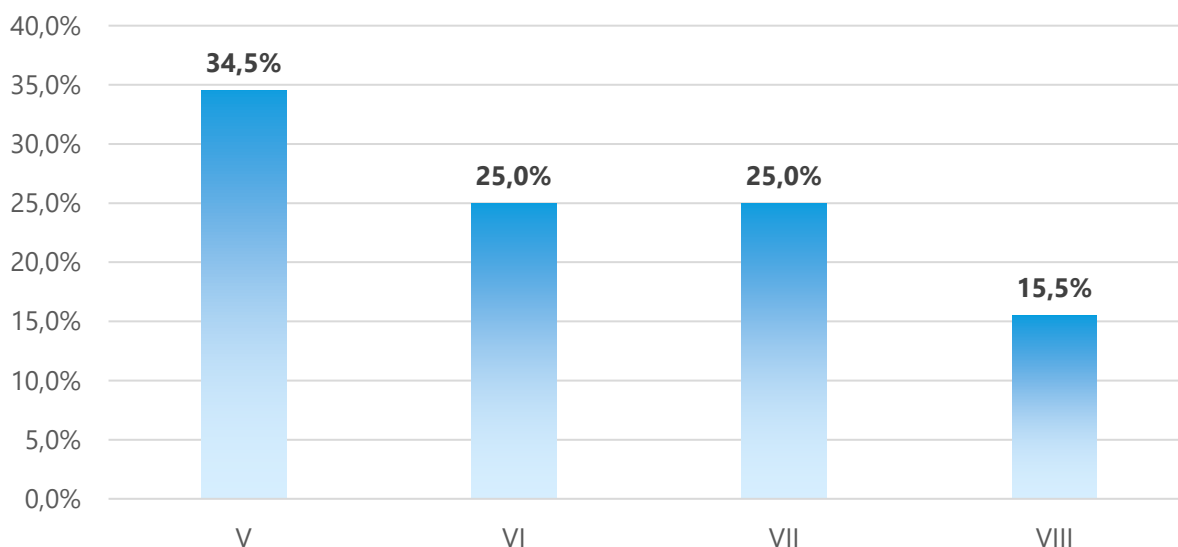
Wykres 19. Wiek uczniów biorących udział w badaniu $N=84$

Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. Dostrzegalne jest wyraźne zróżnicowanie pod tym względem. Najwięcej osób biorących udział w badaniu uczęszczało do klasy V (34,5%). Uczniowie klasy VI oraz VII szkoły podstawowej stanowi po 25,0% ankietowanych, a najmniejszą grupą pod względem liczebności byli uczniowie klasy VIII (15,5%).

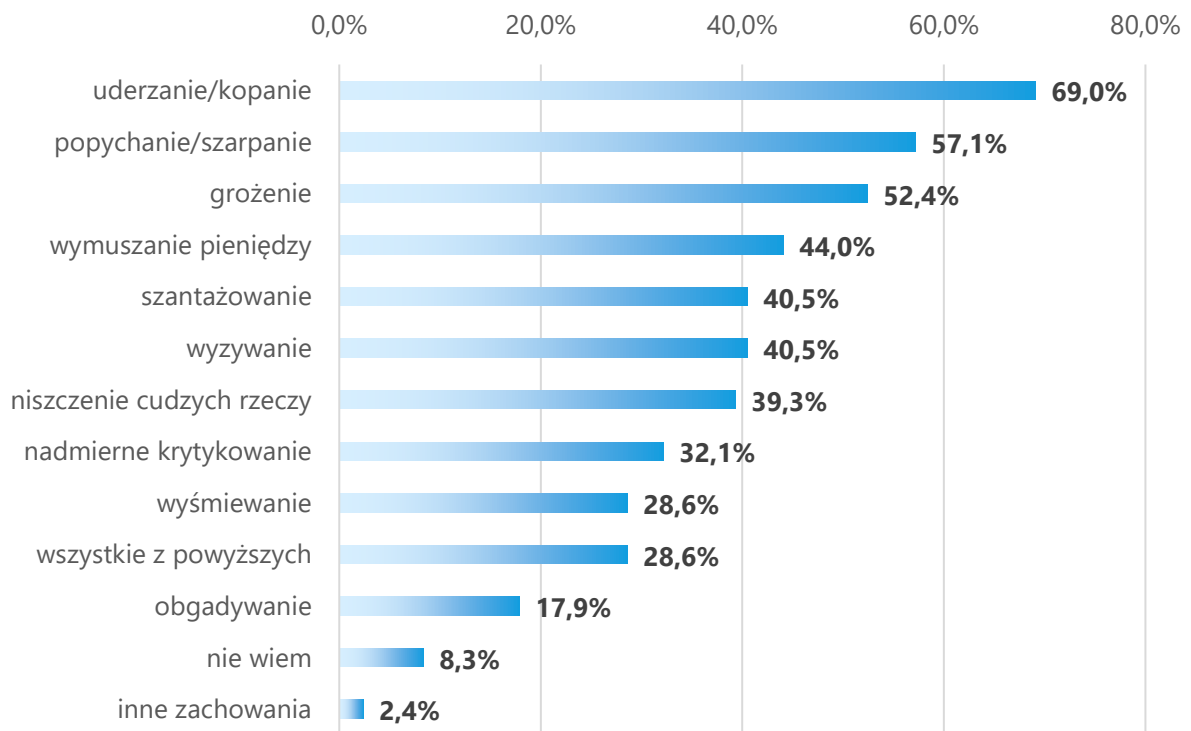
Wykres 20. Udział uczniów poszczególnych klas $N=84$

Wyniki badań

Pierwsze z pytań zawartych w kwestionariuszu ankiety, miało na celu ocenę, jakie zdaniem uczniów zachowania można określić mianem przemocy. Ponad połowa ankietowanych zadeklarowała, iż takimi zachowaniami jest uderzanie/kopanie (69,0%), popychanie/szarpanie (57,1%) oraz grożenie (52,4%). W opinii 44,0% uczniów jest to wymuszanie pieniędzy, natomiast po 40,5% utożsamia z przemocą szantażowanie lub wyzywanie. W dalszej kolejności wskazywano na: niszczenie cudzych rzeczy (39,3%), nadmierne krytykowanie (32,1%) oraz wyśmiewanie (28,6%). Najmniej odpowiedzi padło natomiast na obgadywanie (17,9%). Zdaniem 28,6% respondentów wszystkie z wymienionych w kafeterii odpowiedzi są przemocą, 8,3% badanych nie posiada wiedzy w tym zakresie, natomiast 2,4% wskazało na inne zachowania, wymieniając m.in. *bicie*.

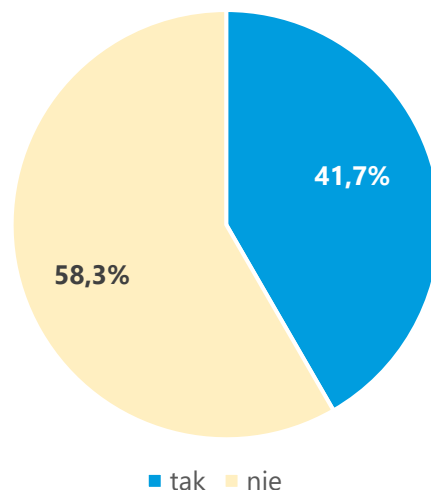
Wykres 21. Jakie zachowanie jest Twoim zdaniem przemocą? N=84

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kolejne pytanie zadane uczniom z terenu gminy Dobromierz miało na celu oszacowanie skali problemu przemocy wśród dzieci i młodzieży. Uczniów zapytano, czy zdarzyło im się doświadczyć przemocy w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie – 41,7% respondentów przyznało, że zdarzyło im się w tym okresie doświadczyć tego problemu.

Wykres 22. Czy zdarzyło Ci się w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyć przemocy? N=84

W celu pogłębionej analizy określono również to, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów. Na podstawie udzielonych odpowiedzi można stwierdzić, że ankietowani najczęściej doświadczali przemocy ze strony innych uczniów ze szkoły (22 osoby, tj. 68,8%) lub kolegów/koleżanek spoza szkoły (10 osób, tj. 31,3%). Co czwarty badany przyznał, że doznał w tym czasie przemocy ze strony rodzeństwa (8 osób, tj. 25,0%). Ankietowani często wskazywali również na inne osoby, wśród których znaleźli się m.in. *kuzyni* (5 osób, tj. 15,6%). Doświadczenie przemocy ze strony taty zadeklarowało 12,5% uczniów (4 osoby), z kolei ze strony mamy – 6,3% (2 osoby). 3 respondentów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 10. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=32

odpowieź	%	liczba odp.
uczniowie ze szkoły	68,8	22
koledzy/koleżanki spoza szkoły	31,3	10
rodzeństwo	25,0	8
inne osoby	15,6	5
tata	12,5	4
mama	6,3	2

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Poniższa tabela przedstawia odpowiedzi uczniów na pytanie o rodzaje doznawanej przemocy. Można zauważyć, że:

- ➔ **przemocy psychicznej** doświadczyło 63,6% uczniów (21 osób),
- ➔ **przemocy fizycznej** doznało 36,4% respondentów (12 osób),
- ➔ **przemocy seksualnej** doświadczyło 12,1% ankietowanych (4 osoby),
- ➔ **zaniedbania** doznało 6,1% badanych (2 osoby).

2 osoby nie udzieliły odpowiedzi na to pytanie.

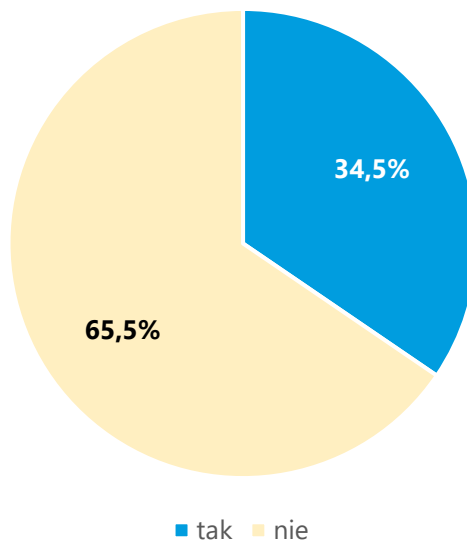
Tabela 11. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=33

odpowieź	%	liczba odp.
ktoś cię przezywał, groził ci, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	63,6	21
ktoś cię bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	36,4	12
ktoś dotykał cię w miejsca, w które sobie tego nie życzyłeś/aś, ktoś mówił o twoim ciele w sposób który cię zawstydzał itp.	12,1	4
nie miałeś/aś zapewnionej opieki, kiedy byłeś/aś chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/ opiekunów, kiedy miałeś/aś problemy, dostawałeś/aś zbyt mało jedzenia, dlatego przez dłuższy czas byłeś/aś głodny/a itp.	6,1	2

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W kolejnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o określenie, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której to oni zastosowali przemoc wobec innych osób. Zastosowanie przemocy w tym okresie zadeklarował średnio co trzeci badany uczeń (34,5%).

Wykres 23. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=84

Badani uczniowie w dalszej kolejności zostali zapytani o rodzaj przemocy, jaką stosowali. Można zauważyć, iż przemoc psychiczną zastosowało 55,6% uczniów (15 osób), przemoc fizycznej dopuściło się 51,9% ankietowanych (14 osób), natomiast przemoc seksualnej – 7,4% respondentów (2 osoby). 2 osoby nie odpowiedziały na to pytanie.

Tabela 12. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=27

odpowiedź	%	liczba odp.
przeżywałeś/aś kogoś, groziłeś/aś komuś, upokarzałeś/aś kogoś, straszyłeś/aś, wyśmiewałeś/aś itp.	55,6	15
biłeś/aś kogoś, kopąłeś/aś, szarpałeś/aś, dusiłeś/aś, popychałeś/aś, spoliczkowałeś/aś itp.	51,9	14
dotykałeś/aś kogoś w miejsca, w które ta osoba tego sobie nie życzyła, mówiłeś/aś o czymś ciele w sposób który go zawstydział itp.	7,4	2

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W dalszej kolejności analizie poddane zostały odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. 44,4% osób przyznało się do użycia jej wobec innych uczniów ze swojej szkoły (12 osób), z kolei 37,0% wskazało na rodzeństwo (10 osób). 25,9% stosowało przemoc wobec kolegów/koleżanki spoza szkoły (7 osób), natomiast 22,2% badanych wskazało na inne osoby wśród których wymieniono m.in. *kuzyna (6 osób)*. 2 osoby nie udzieliły odpowiedzi na to pytanie.

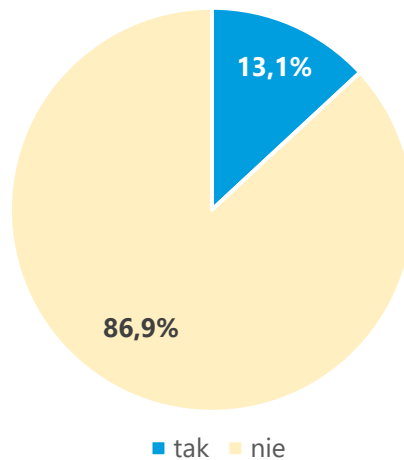
Tabela 13. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=27

odpowiedź	%	liczba odp.
uczniów ze szkoły	44,4	12
rodzeństwa	37,0	10
kolegów/koleżanek spoza szkoły	25,9	7
innych osób	22,2	6

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W kolejnym pytaniu uczniowie mieli wskazać, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy byli świadkami zachowań przemocowych w swoim domu. Na podstawie przeprowadzonego badania wynika, iż 13,1% ankietowanych było świadkami przemocy domowej.

Wykres 24. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się być świadkiem sytuacji, w której ktoś w Twoim domu stosował przemoc? N=84

Uczniowie, którzy udzielili twierdzącej odpowiedzi w poprzednim pytaniu, mieli możliwość określenia, kto był sprawcą przemocy w ich domu. Po 40,0% badanych twierdzi, że sprawcą przemocy był tata lub rodzeństwo (po 4 osoby), z kolei blisko co trzeci respondent wskazał na mamę (3 osoby, tj. 30,0%). 2 ankietowanych wytypowało inne osoby, wśród których wymieniono m.in. kolegów oraz przyjaciela mamy (20,0%), natomiast 1 uczestnik badania wskazał na dalszych członków rodziny (10,0%). 1 osoba nie udzieliła odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 14. Kto stosował przemoc w Twoim domu (kiedy byłeś/aś jej świadkiem)? N=10

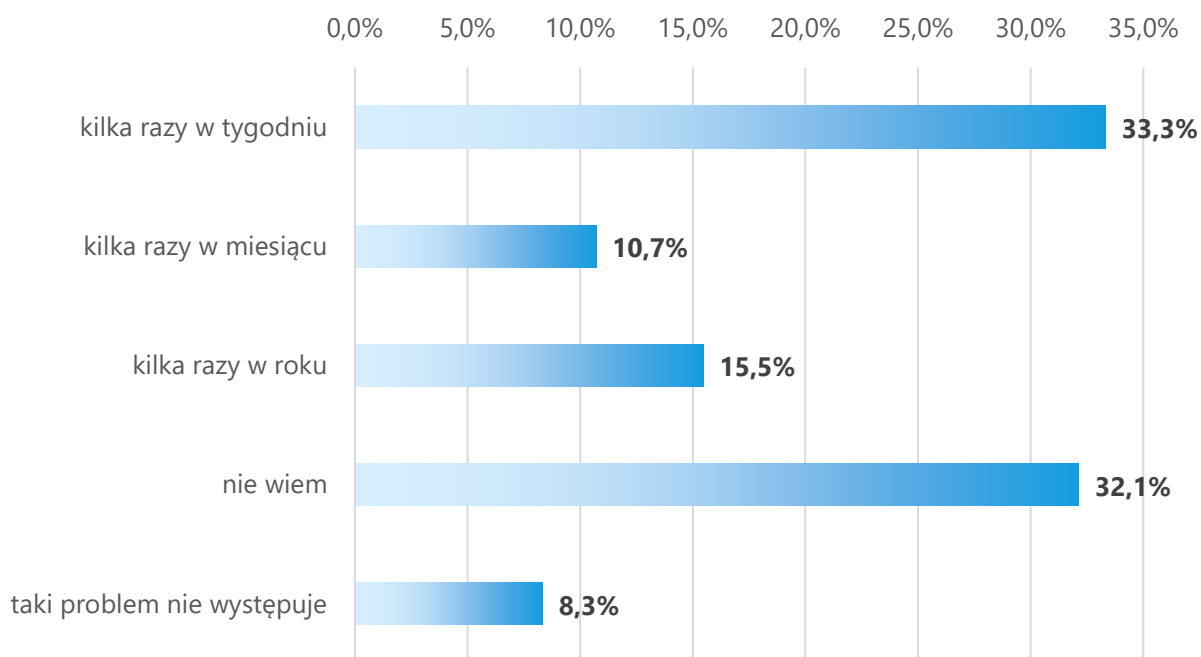
odpowiedź	%	liczba odp.
tata	40,0	4
rodzeństwo	40,0	4
inne	30,0	3
mama	20,0	2
dalsi członkowie rodziny (np. wujek, ciocia, itp.)	10,0	1

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Obraz jaki wyłania się z badania to znaczny odsetek uczniów deklarujących występowanie w swojej szkole przemocy – na terenie placówki zaobserwowała ją ponad połowa respondentów (59,5%). Z udzielonych przez 15,5% uczniów odpowiedzi wynika, że zdarzenia takie w ich szkole mają miejsce kilka razy w roku, 10,7% ankietowanych przyznało, że zdarzają się kilka razy w ciągu miesiąca, a zdaniem 33,3% można je zaobserwować nawet kilka razy w tygodniu.

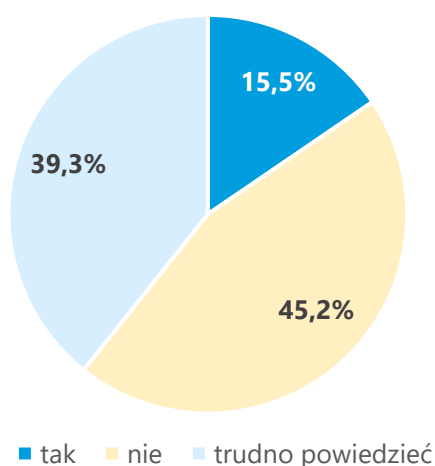

Wykres 25. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=84

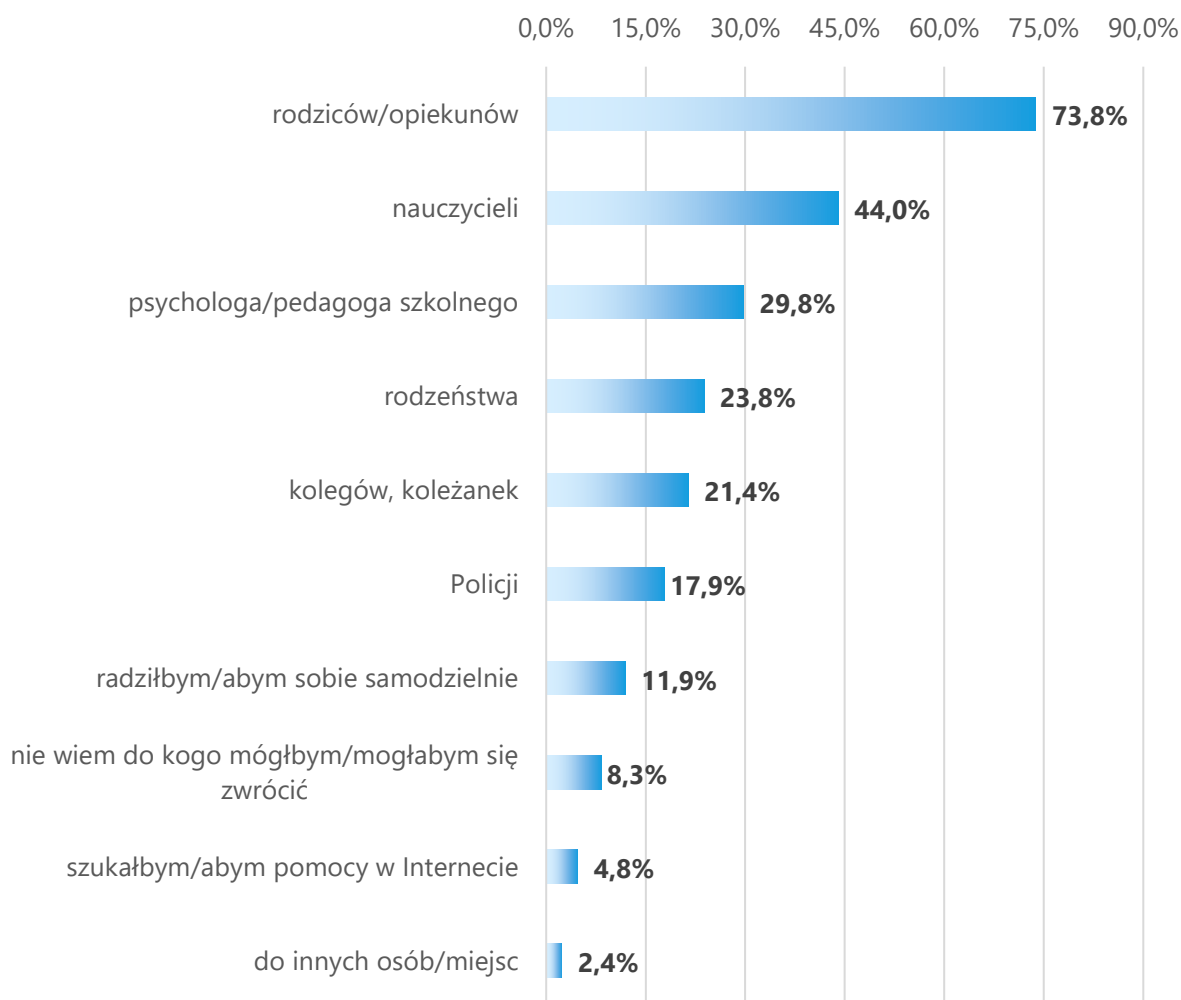
W dalszej części badanych zapytano o to, czy uważają, że w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. gdy ktoś ich zdenerwuje). Jak wynika z zebranych danych, 15,5% badanych zgadza się z tym stwierdzeniem, a przeciwnego zdania jest 45,2% ankietowanych. Odpowiedź „trudno powiedzieć” zaznaczyło 39,3% respondentów.

Wykres 26. Czy uważasz, że w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. kiedy ktoś Cię zdenerwuje)? N=84

W przypadku problemów związanych z przemocą, 73,8% młodych mieszkańców Gminy zwróciłoby się o pomoc do rodziców/opiekunów. Na drugim miejscu pod względem liczby wskazań znaleźli się nauczyciele (44,0%), z kolei na trzecim – psycholog/pedagog szkolny (29,8%). 23,8% ankietowanych przyznało, że w razie tego typu problemów zwróciliby się po pomoc do rodzeństwa, 21,4% szukałoby wsparcia u kolegów i koleżanek, natomiast 17,9% – u Policji. 11,9% ankietowanych zadeklarowało, że radziłoby sobie samodzielnie, z kolei 4,8% szukałoby pomocy w Internecie. 2,4% respondentów podało inne, bliżej nieokreślone osoby i miejsca. Należy zwrócić uwagę na fakt, że 8,3% ankietowanych nie wie, do kogo mogłoby się zwrócić o pomoc.

Wykres 27. Do kogo zwróciłbyś/abyś się o pomoc, gdybyś Ty lub ktoś z Twojego otoczenia doznawał przemocy domowej lub rówieśniczej? N=84

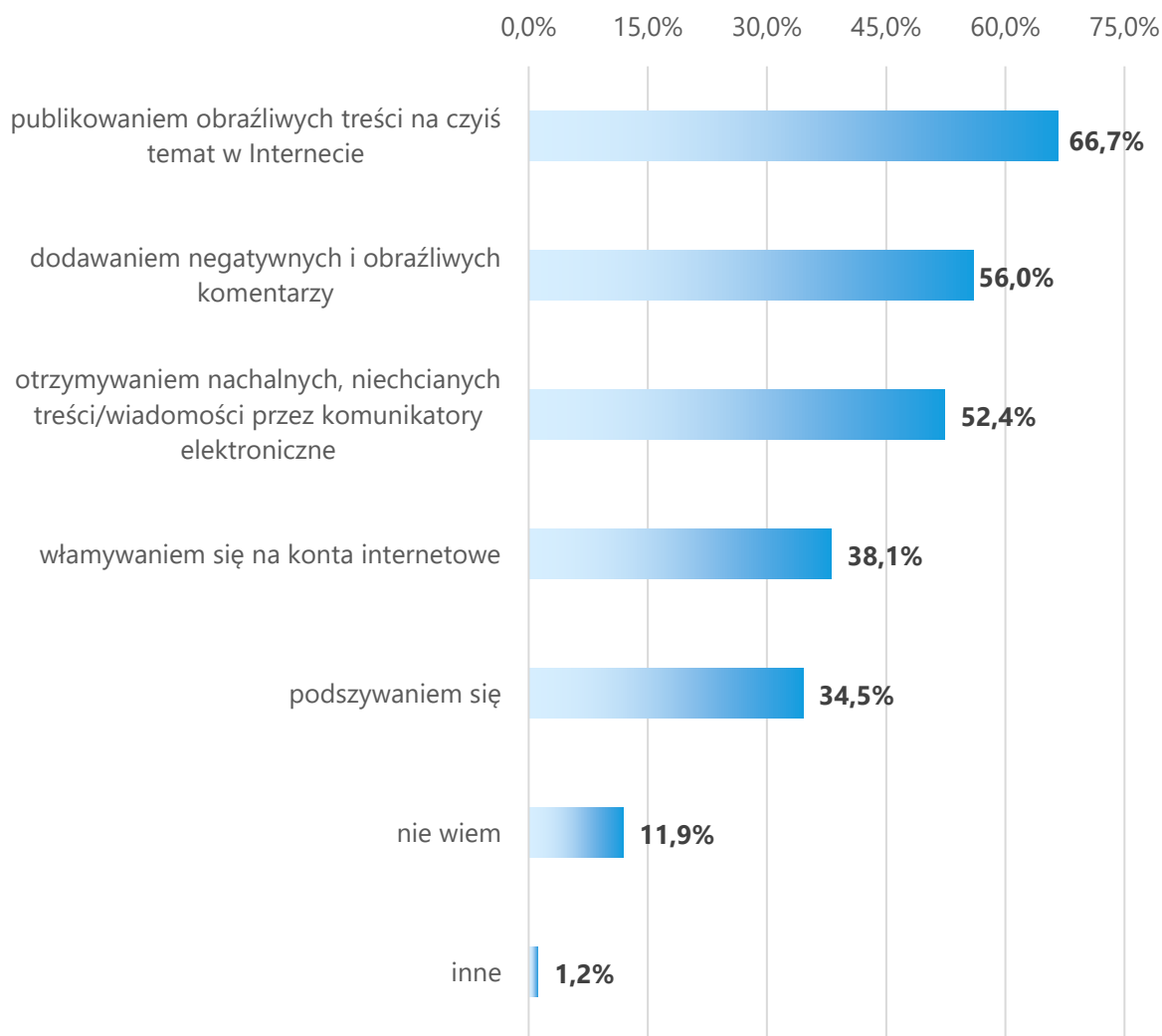

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kolejne pytania zadawane respondentom dotyczyły zagadnienia cyberprzemocy. W pierwszej kolejności podjęto próbę rozpoznania z czym jest utożsamiany przez badanych ten rodzaj przemocy. Najwięcej wskazań uzyskało publikowanie obraźliwych treści na czyjś temat w Internecie (66,7%) oraz dodawanie negatywnych i obraźliwych komentarzy (56,0%). 52,4% ankietowanych za cyberprzemoc uznaje otrzymywanie nachalnych, niechcianych treści/ wiadomości przez komunikatory elektroniczne, 38,1% – włamywanie się na konta internetowe, 34,5% – podszywanie się, a 1,2% podało inne, bliżej nieokreślone działania. Średnio co dziesiąty ankietowany uczeń nie posiada wiedzy w omawianym zakresie (11,9%).

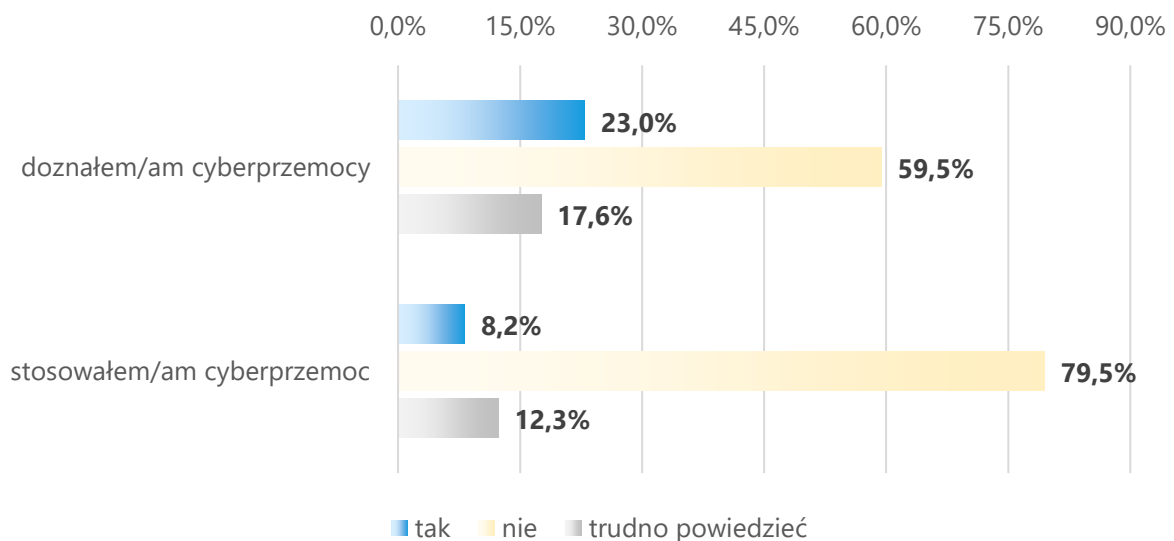
Wykres 28. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc? N=84

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kolejne pytanie zadane uczniom miało na celu zweryfikowanie powszechności tego problemu wśród najmłodszych mieszkańców gminy Dobromierz. Uczniowie mieli wskazać, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło im się doświadczyć lub stosować cyberprzemoc. Z deklaracji uczniów wynika, że problemu tego doznało 23,0% badanych, z kolei 8,2% ankietowanych przyznało się do jej stosowania.

Wykres 29. Czy doznałeś/aś lub stosowałeś/aś w przeciągu ostatnich 12 miesięcy cyberprzemoc (czyli przemocy w Internecie)? N=84

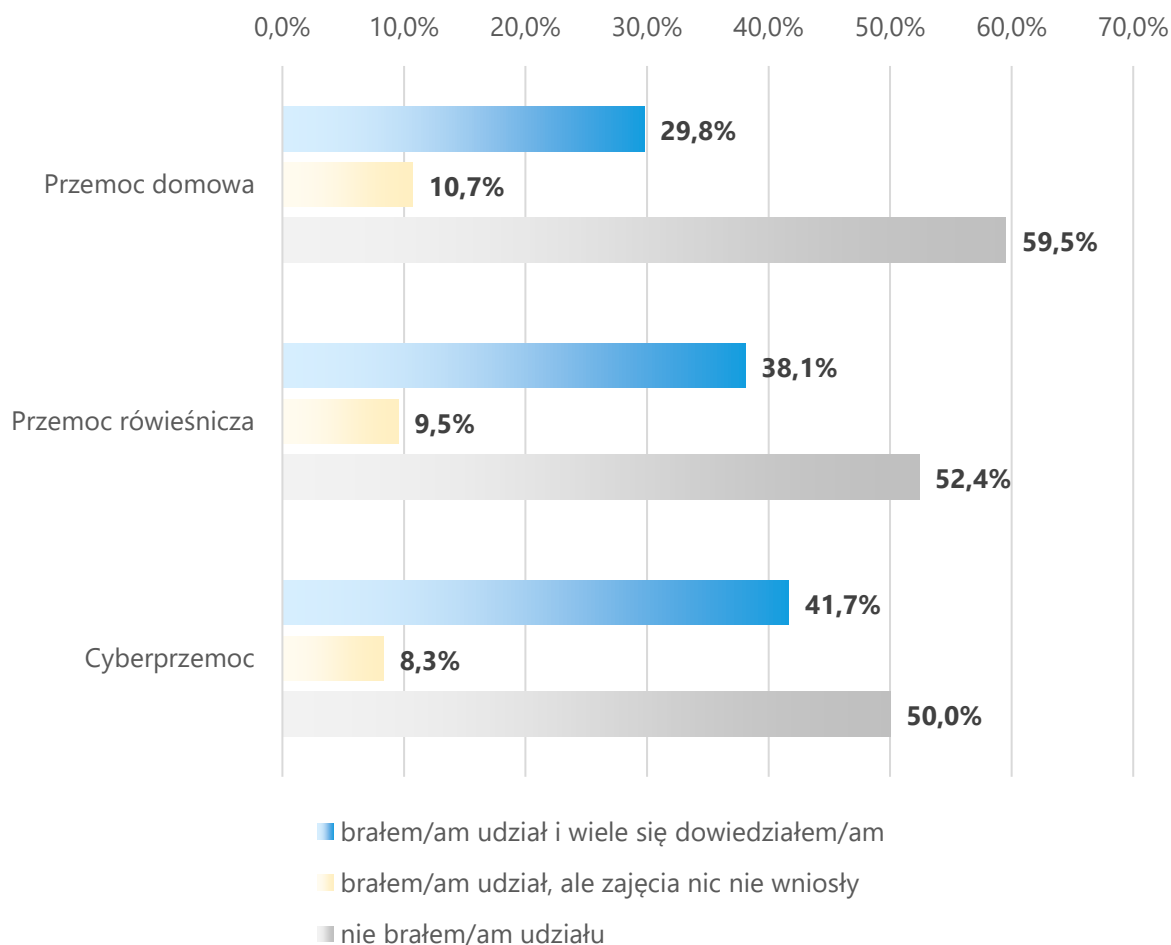

W kolejnym pytaniu uczniowie mieli okazję ocenić podejmowane w szkole działania profilaktyczne w ciągu ostatnich 2 lat. Interesowało nas w jakich zajęciach badani brali udział oraz jak je oceniają. W tej kwestii wyniki kształtują się następująco:

- ➔ pozytywnie zajęcia profilaktyczne z cyberprzemocy oceniło 41,7% uczniów, w zakresie przemocy rówieśniczej – 38,1%, natomiast dotyczące przemocy domowej – 29,8%,
- ➔ odpowiedź „brałem/am udział, ale zajęcia nic nie wniosły” zaznaczyło 8,3% w przypadku zajęć dotyczących cyberprzemocy, 9,5% – przemocy rówieśniczej, natomiast 10,7% odnośnie do zajęć dotyczących przemocy domowej,
- ➔ brak uczestnictwa w zajęciach profilaktycznych zadeklarowało 50,0% w przypadku zajęć dotyczących cyberprzemocy, 52,4% - przemocy rówieśniczej oraz 59,5% w zakresie przemocy domowej.

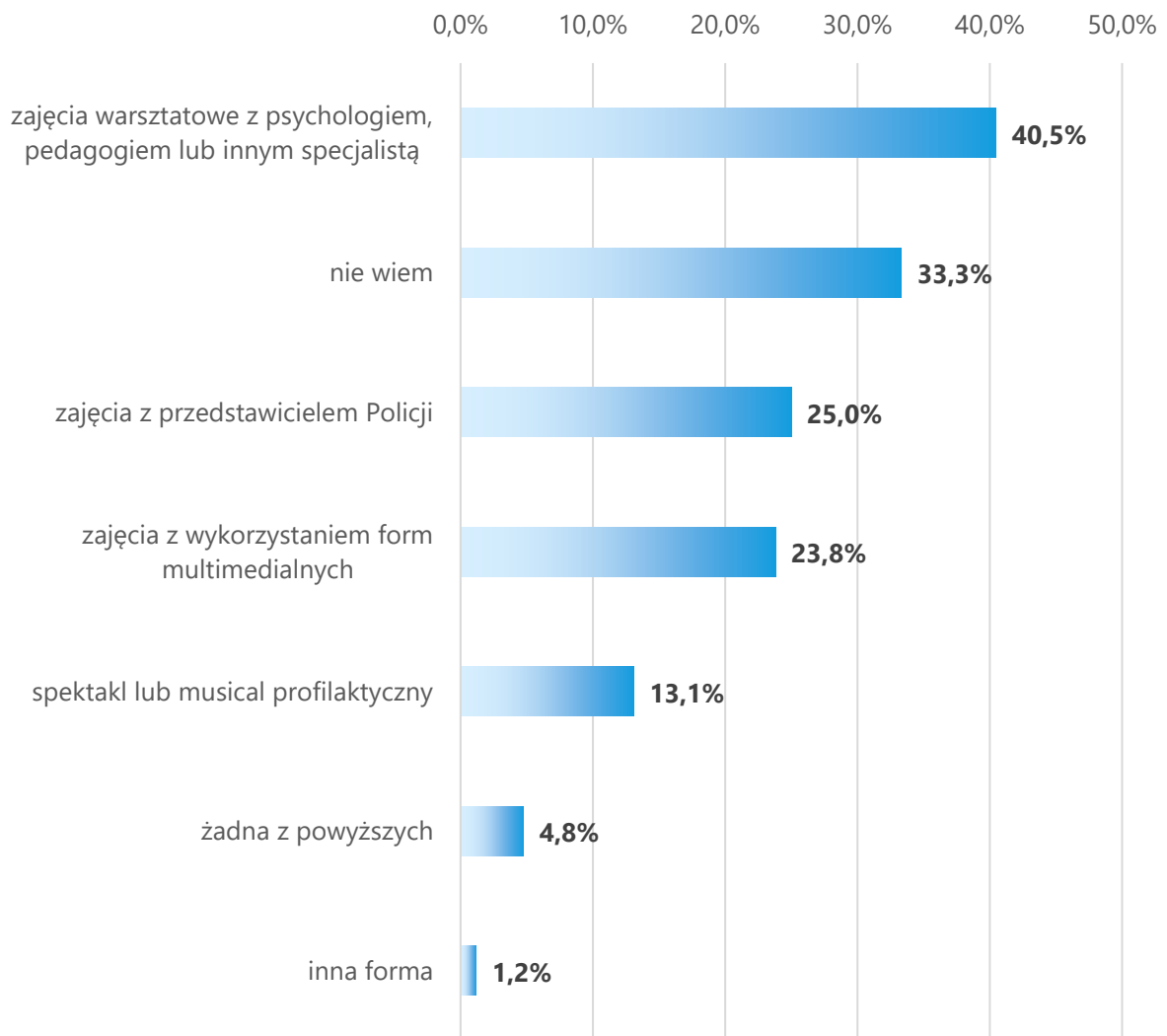

Wykres 30. Czy w przeciągu ostatnich 2 lat brałeś/aś udział w szkolnych zajęciach profilaktycznych dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy? N=84

Uczniowie zostali zapytani również o to, jaka forma zajęć profilaktycznych w zakresie przemocy jest dla nich najciekawsza/najefektywniejsza. W tej kwestii wyniki kształtują się następująco: 40,5% uznaje za najciekawsze/najefektywniejsze zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą, z kolei 25,0% – zajęcia z przedstawicielem Policji. 23,8% odpowiedzi padło na zajęcia z wykorzystaniem form multimedialnych, natomiast 13,1% na spektakl lub musical profilaktyczny. 4,8% ankietowanych stwierdziło, że żadna z wymienionych form nie byłaby dla nich ciekawa/efektywna. Najniższy odsetek badanych wskazał inne, bliżej nieokreślone formy zajęć profilaktycznych (1,2%), natomiast 33,3% respondentów nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Wykres 31. Jaka forma zajęć profilaktycznych w zakresie przemocy jest według Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza? N=84

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu jest stworzenie społeczeństwa wolnego od przemocy poprzez aktywne budowanie świadomości społecznej oraz koncentrację na ochronie rodzin dotkniętych przemocą. Dążymy do wypracowania kompleksowego i efektywnego systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy na terenie gminy Dobromierz, który pozwoli nam skutecznie reagować na potrzeby i zagrożenia związane z problemem przemocy domowej. Cel ten będzie realizowany w następujących obszarach:

Zapewnienie bezpieczeństwa i pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej oraz promowanie dostępnych form wsparcia.

Podjęcie skutecznej interwencji mającej na celu zmianę zachowań osób stosujących przemoc domową.

Podniesienie świadomości społecznej na temat różnych form przemocy domowej oraz podejmowanie działań edukacyjnych w zakresie jej przeciwdziałania.

Współpraca i podnoszenie kompetencji służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej w celu zwiększenia skuteczności podejmowanych przez nie działań.

Źródło: Opracowanie własne

1. Zapewnienie bezpieczeństwa i pomocy osobom doznającym przemocy domowej oraz promowanie dostępnych form wsparcia.			
lp.	zadanie	wskaźnik	realizatorzy
1.	Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej	Liczba osób, które skorzystały ze schronienia	GOPS, ZI
2.	Zagwarantowanie osobom doznającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej	Liczba porad udzielonych osobom doznającym przemocy	ZI, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe
		Liczba osób, które skorzystały z pomocy w formie bezpłatnego poradnictwa	
3.	Wsparcie finansowe i rzeczowe rodzin dotkniętych przemocą domową	Liczba rodzin otrzymujących pomoc finansową i rzeczową z powodu problemu przemocy	GOPS
4.	Udzielanie rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej, pomocy poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”	Liczba wszczętych/ zakończonych procedur	ZI, GKRPA, GOPS, PP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
		Liczba rodzin objętych procedurą	
5.	Praca socjalna z rodzinami, w których występuje problem przemocy domowej	Liczba rodzin, które objęto pracą socjalną	GOPS
6.	Objęcie rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze wsparciem asystenta rodziny	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	GOPS

Ip.	Zadanie	wskaźnik	realizatorzy
7.	Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom doznającym przemocy domowej poprzez umieszczenie ich w pieczy zastępczej oraz zabezpieczenie środków na ich pobyt	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, z powodu przemocy domowej	GOPS
8.	Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych powołanych do realizacji procedur „Niebieskie Karty”	Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	ZI, UG
		Liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych	
9.	Udostępnianie baz danych zawierających informacje na temat istniejących placówek udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej	Liczba podmiotów, którym zostały przekazane aktualne bazy danych	ZI, UG, GOPS, PP
10.	Opracowanie i realizacja indywidualnych i grupowych działań edukacyjnych kierowanych do osób doznających przemocy domowej, w szczególności w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc domową	Liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach indywidualnych/ grupowych	GOPS
11.	Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej pomocy, świadczonej przez ośrodki wsparcia oraz ośrodki interwencji kryzysowej, na podstawie porozumień z sąsiednimi gminami	Liczba osób, którym udzielono pomocy w ośrodku wsparcia	GOPS

2. Podejmowanie skutecznej interwencji mającej na celu zmianę zachowań osób stosujących przemoc domową.

lp.	zadanie	wskaźnik	realizatorzy
1.	Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i/lub psychologiczno-terapeutycznych	Liczba osób, które wzięły udział w programach	ZI, GKRPA, GOPS
2.	Izolowanie osób stosujących przemoc domową poprzez uniemożliwienie im korzystania ze wspólnie zajmowanego z członkami rodziny mieszkania oraz zakaz zbliżania się do jego otoczenia i miejsc, w których osoba zwykle lub regularnie przebywa	Liczba interwencji w związku z naruszeniem zakazu zbliżania, kontaktowania się lub wstępu, przez osobę stosującą przemoc domową	PP
		Liczba wydanych zakazów	
3.	Motywowanie i/lub kierowanie na leczenie odwykowe osób uzależnionych stosujących przemoc domową	Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe	GKRPA
4.	Informowanie osób stosujących przemoc domową o konsekwencjach ich czynów oraz zobowiązanie ich do podejmowania działań zmierzających do zaprzestania stosowania przemocy, w tym do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i/lub psychologiczno-terapeutycznych	Liczba osób skierowanych do uczestnictwa w programach	ZI, PP
		Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – D”	
5.	Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc, które nie podjęły się uczestnictwa w obowiązkowym programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym	Liczba złożonych zawiadomień o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia	ZI, PP

lp.	zadanie	wskaźnik	realizatorzy
6.	Rozpowszechnianie informatorów zawierających aktualne bazy teleadresowe instytucji, podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują wszelkie działania adresowane do osób stosujących przemoc domową	Liczba przekazanych informatorów	UG, ZI, GOPS
7.	Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc domową, w tym w ramach procedury „Niebieskie Karty”	Liczba osób stosujących przemoc domową objętych procedurą „Niebieskie Karty”	ZI, PP
8.	Działanie i współpraca służb w zakresie monitorowania zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy domowej, w tym wymiana informacji między nimi	Liczba wniosków o nałożenie obowiązku uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych	GOPS, ZI, PP, jednostki prokuratury

3. Podniesienie świadomości społecznej na temat różnych form przemocy domowej oraz podejmowanie działań edukacyjnych w zakresie jej przeciwdziałania.

lp.	zadanie	wskaźnik	realizatorzy
1.	Inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom	Liczba zainicjowanych działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych	ZI, GOPS, GKRPA, placówki oświatowe, PP
2.	Rozpowszechnianie informacji na temat miejsc/osób udzielających pomocy i wsparcia w przypadku doświadczenia lub stosowania przemocy	Liczba działań w zakresie rozpowszechnienia informacji	ZI, PP, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
3.	Prowadzenie i udział w kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej	Liczba zrealizowanych kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej	ZI, PP, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe
4.	Edukacja mieszkańców w zakresie skutecznych sposobów radzenia sobie w trudnych sytuacjach i rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy	Liczba podjętych działań edukacyjnych	ZI, GKRPA, PP, placówki oświatowe
5.	Edukacja na temat przemocy domowej oraz związanych z nią innych problemów, poprzez dystrybucję ulotek i plakatów, organizację pogadarek oraz zamieszczanie informacji w mediach lokalnych, organizacjach kościelnych itp.	Liczba rozpowszechnionych materiałów edukacyjnych	ZI, PP, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe
		Liczba informacji zamieszczonych w mediach lokalnych o tematyce przeciwdziałania przemocy domowej	

lp.	zadanie	wskaźnik	realizatorzy
6.	Edukacja dzieci i młodzieży na temat zagrożeń wynikających z przemocy domowej i rówieśniczej	Liczba zrealizowanych programów/warsztatów	PP, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe
7.	Przeprowadzanie akcji profilaktycznych, w celu podnoszenia wrażliwości społecznej na kwestie przemocy domowej	Liczba zorganizowanych akcji profilaktycznych	ZI, PP, GKRPA, placówki oświatowe
8.	Organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	Liczba możliwych form/miejsc spędzania czasu wolnego	placówki oświatowe, GOPS
9.	Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodziców w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych	Liczba zrealizowanych programów	placówki oświatowe
10.	Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy na terenie Gminy poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców i uczniów	Liczba osób objętych badaniem w ramach diagnozy	GOPS, placówki oświatowe
11.	Prowadzenie poradnictwa, w szczególności przez działania edukacyjne służące wzmocnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy, jak również dotyczące wzrostu kompetencji rodziców i opiekunów w środowisku zagrożonym przemocą domową, a także w odniesieniu do grup ryzyka	Liczba placówek prowadzących poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	placówki oświatowe
		Liczba osób, którym udzielono porad	

4. Współpraca i podnoszenie kompetencji służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej, w celu zwiększenia skuteczności podejmowanych przez nie działań.

lp.	zadanie	wskaźnik	realizatorzy
1.	Uczestnictwo pracowników instytucji i organizacji o tematyce udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej w szkoleniach/seminariach/konferencjach	Liczba zorganizowanych szkoleń/seminariów/konferencji	ZI, GKRPA, GOPS, UG, PP, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe
2.	Uczestnictwo nowo powołanych członków ZI w obowiązkowym szkoleniu	Liczba członków ZI uczestniczących w szkoleniu	ZI
3.	Uczestnictwo członków grup diagnostyczno-pomocowych w szkoleniach, w szczególności w zakresie pracy z osobą doznającą przemocy domowej oraz osobą stosującą przemoc domową	Liczba członków grup diagnostyczno-pomocowych, uczestniczących w szkoleniach	ZI
		Liczba biorących udział w szkoleniach	
4.	Opracowanie diagnoz potrzeb szkoleniowych członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	Liczba diagnoz potrzeb szkoleniowych	UG, ZI
5.	Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doznającymi przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc domową w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa i grup wsparcia	Liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego	UG

ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- ➔ mieszkańców gminy Dobromierz, w tym osób zagrożonych wystąpieniem problemu przemocy domowej,
- ➔ osób doznających przemocy domowej,
- ➔ osób stosujących przemoc domową,
- ➔ świadków przemocy domowej,
- ➔ instytucji i osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Dobromierz na lata 2024-2030 zakłada:

- ➔ zmianę biernych postaw społeczności lokalnej względem zjawiska przemocy domowej,
- ➔ podniesienie jakości funkcjonowania rodzin, w tym promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy,
- ➔ poszerzanie dostępności i skuteczności pomocy dla osób doznających przemocy,
- ➔ wzmocnienie efektywności działań ukierunkowanych na osoby stosujące przemoc domową,
- ➔ wzrost liczby działań dotyczących profesjonalnej pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania realizowane w ramach *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Dobromierz na lata 2024-2030* finansowane będą z budżetu Gminy, w tym budżetu GOPS oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.

EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu Programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej powinny opierać się na:

- ➔ ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
- ➔ ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
- ➔ opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy przyjąć przynajmniej jedną z niżej wymienionych technik badawczych, tj.:

- a) analizę dokumentów,
- b) badanie ankietowe adresatów Programu,
- c) badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) Kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.

b) Kryterium efektywności – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.

c) Kryterium użyteczności – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.

d) Kryterium trafności – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanemu problemom.

Proces wdrażania założonych w niniejszym Programie działań i celów oraz informacja o aktywności Zespołu Interdyscyplinarnego w danym roku, będą przedmiotem corocznych sprawozdań przedkładanych Radzie Gminy Dobromierz.

Realizacja *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Dobromierz na lata 2024-2030* obejmować będzie cztery etapy, przedstawione w kolejnej tabeli.

Tabela 15. Harmonogram wdrażania Programu

etap	wyszczególnienie	termin realizacji
etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy Dobromierz o przyjęciu do realizacji „Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Dobromierz na lata 2024-2030”	II kwartał 2024 r.
etap II	Koordinacja realizacji zadań objętych Programem	II kwartał 2024 r. – IV kwartał 2030 r.
etap III	Sprawozdawczość	Corocznie w okresie od 2025 r. do 2030 r.
etap IV	Ewaluacja Programu	I kwartał 2031 r.

Źródło: Opracowanie własne

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Zjawisko przemocy domowej jest problemem dotyczącym rodziny na całym świecie. Zdiagnozowanie jego skali jest szczególnie trudne za sprawą czynników takich jak m.in. wstyd, ukrywanie aktów przemocy domowej przez rodziny oraz ich najbliższe środowisko, a także lęk osób doświadczających przemocy przed ich oprawcami. Tworzenie programów przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej ma na celu udzielanie kompleksowej pomocy osobom uwikłanym w problem przemocy domowej, przez co rozumie się osoby doświadczające przemocy, stosujące ją oraz jej świadków. Realizacja zadań w tym zakresie nie byłaby możliwa, gdyby nie zintegrowane działania wszystkich instytucji i specjalistów zaangażowanych w rozwiązywanie problemu. Innym czynnikiem mającym znaczący wpływ na ograniczanie skali zjawiska przemocy jest świadomość społeczna. W związku z tym edukacja społeczności z terenu Gminy stanowi szansę na zmniejszenie tolerancji dla przemocy. Należy również pamiętać, aby podejmowane działania interwencyjne wobec osób doświadczających, jak i stosujących przemoc nie ograniczały się wyłącznie do rozmowy z psychologiem, ale pociągały za sobą szereg działań długofalowych, takich jak trwałe zmiany w postępowaniu osób stosujących przemoc domową, prawidłowe funkcjonowanie społeczne oraz emocjonalne osób doznających przemocy domowej itp.

Cele i zadania zawarte w *Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Dobromierz na lata 2024-2030*, realizowane w porozumieniu podmiotów funkcjonujących na terenie Gminy z najwyższą rzetelnością, powinny pociągać za sobą pozytywne skutki, w postaci rozwiniętego i efektywnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Spis tabel

Tabela 1. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z obszarami ich działania	14
Tabela 2. Dane statystyczne dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2020-2022.....	17
Tabela 3. Liczba osób stosujących lub doznających przemocy, którym udzielono porad w Punkcie w latach 2020-2022	20
Tabela 4. Liczba osób dotkniętych przemocą, z którymi kontaktowała się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2020-2022	21
Tabela 5. Kim jest osoba, która doświadcza przemocy domowej?.....	24
Tabela 6. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? 26	
Tabela 7. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?	26
Tabela 8. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy?	27
Tabela 9. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe?.....	28
Tabela 10. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?	36
Tabela 11. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś?	37
Tabela 12. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś?	38
Tabela 13. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?	38
Tabela 14. Kto stosował przemoc w Twoim domu (kiedy byłeś/aś jej świadkiem)?	39
Tabela 15. Harmonogram wdrażania Programu	56

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia GOPS z powodu przemocy domowej w latach 2020-2022.....	17
Wykres 2. Liczba wszczętych i zakończonych procedur „Niebieskie Karty” oraz liczba rodzin nimi objętych w latach 2020-2022	18
Wykres 3. Liczba osób doznających przemocy objętych procedurą „Niebieskie Karty” na terenie gminy Dobromierz w 2022 roku	19
Wykres 4. Liczba osób wskazanych jako podejrzanych o stosowanie przemocy objętych procedurą „Niebieskie Karty” na terenie gminy Dobromierz w 2022 roku	19
Wykres 5. Płeć dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu	22
Wykres 6. Wiek dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu.....	23
Wykres 7. Wykształcenie dorosłych mieszkańców	23
Wykres 8. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej?	24
Wykres 9. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy w swoim domu?	25
Wykres 10. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosował/a Pan/i przemoc wobec członka swojej rodziny?	27
Wykres 11. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) może być metodą wychowawczą, która:.....	28
Wykres 12. Czy postrzega Pan/i przemoc domową jako znaczny problem występujący na terenie Gminy?	29
Wykres 13. Jakie działania według Pana/i byłyby najskuteczniejsze wobec osób doznających przemocy domowej?	30
Wykres 14. Poniżej wymieniono różne formy działań profilaktycznych. Które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty, jeśli chodzi o zapobieganie przemocy domowej?	31
Wykres 15. Czy Pana/i zdaniem przemoc domowa to przestępstwo?	31

Wykres 16. Czy doświadczył/a Pan/i w przeciągu ostatnich 12 miesięcy cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)?	32
Wykres 17. Czy stosował/a Pan/i w przeciągu ostatnich 12 miesięcy cyberprzemoc (czyli przemoc w Internecie)?	32
Wykres 18. Płeć uczniów biorących udział w badaniu	33
Wykres 19. Wiek uczniów biorących udział w badaniu	33
Wykres 20. Udział uczniów poszczególnych klas.....	34
Wykres 21. Jakie zachowanie jest Twoim zdaniem przemocą?	35
Wykres 22. Czy zdarzyło Ci się w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyć przemocy?	35
Wykres 23. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby?	37
Wykres 24. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się być świadkiem sytuacji, w której ktoś w Twoim domu stosował przemoc?	39
Wykres 25. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami?.....	40
Wykres 26. Czy uważasz, że w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. kiedy ktoś Cię zdenerwuje)?	40
Wykres 27. Do kogo zwróciłbyś/abyś się o pomoc, gdybyś Ty lub ktoś z Twojego otoczenia doznawał przemocy domowej lub rówieśniczej?	41
Wykres 28. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc?	42
Wykres 29. Czy doznałeś/aś lub stosowałeś/aś w przeciągu ostatnich 12 miesięcy cyberprzemoc (czyli przemocy w Internecie)?	43
Wykres 30. Czy w przeciągu ostatnich 2 lat brałeś/aś udział w szkolnych zajęciach profilaktycznych dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy?	44
Wykres 31. Jaka forma zajęć profilaktycznych w zakresie przemocy jest według Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?	45